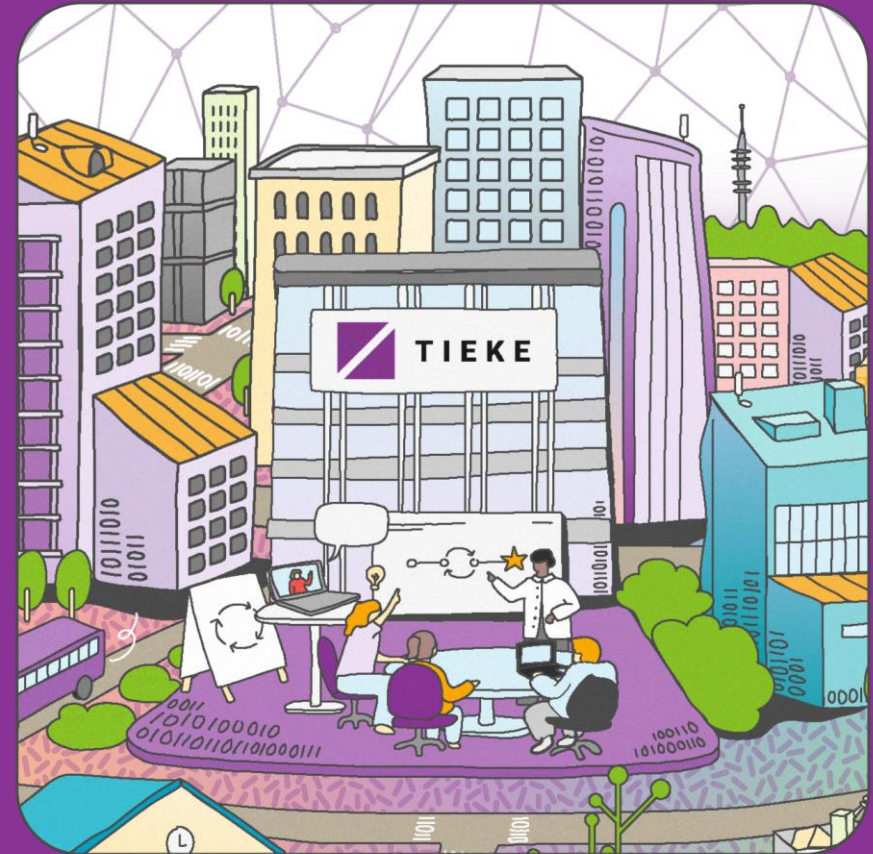

TIEKE

Eettinen digitalisaatio järjestöissä: Tekoäly

Hanna Vuohelainen | Digiosaamisen ja viestinnän vauhdittaja
Mikko Eloholma | Digiosaamisen vauhdittaja
25.3.2025

TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry

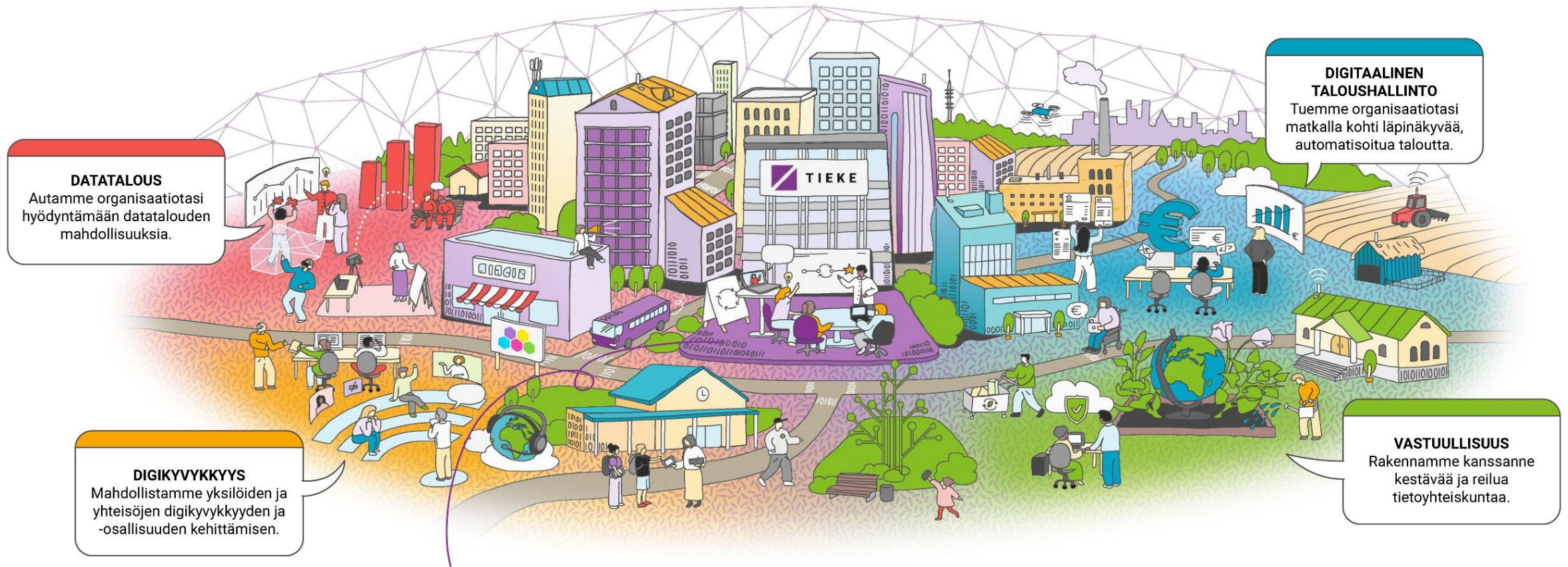
TIEKE

- Vuonna 1981 perustettu yhdistys
- 14 työntekijää
- Kestävän, ihmiskeskeisen digitalisaation edistäjä hankkeiden, palveluiden, yhteistyöverkostojen ja vaikuttamistyön kautta

Strategiset teemat ja TIEKEN toimintatavat

DATATALOUS
Autamme organisaatiotasi hyödyntämään datatalouden mahdollisuuksia.

DIGITAALINEN TALOUSHALLINTO
Tuemme organisaatiotasi matkalla kohti läpinäkyvää, automatisoitua taloutta.

DIGIKYVYKKYYS
Mahdollistamme yksilöiden ja yhteisöjen digikyvykkyyden ja -osallisuuden kehittämisen.

VASTUULLISUUS
Rakennamme kanssanne kestäväää ja reilua tietoyhteiskuntaa.

KEHITTÄMISEN JA KEHITTÄMISEN TOIMINTATAVAT

Laadukkaasti, puolueettomasti, yhteisiin tarpeisiin

Osaamista kehittäen

Vaikuttavilla projekteilla

Paikallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa toimien

Vastuullisesti teko- ja tukiälyn käyttöön

Ohjelma 9.00 - 10.30:

- ▼ Katsaus aamun teemaan ja Järjestödiggi-kartoituksen tuloksiin
- ▼ Eettinen tekoäly järjestöissä
- ▼ Keskustelua: Miten lähteä fiksusti liikkeelle järjestöissä?
- ▼ Yhteenveto ja seuraavat askeleet
- ▼ Kysymyksiä ja kommentteja voi kirjoittaa chattiin. Palaamme niihin viimeistään keskusteluosuudessa.
- ▼ Tilaisuus tallennetaan. Osallistujatiedot eivät tule näkyviin tallenteelle.
- ▼ Tieto tallenteista ja muusta myöhemmin julkaistavasta materiaalista tulee verkkosivulle: tieke.fi/eettinenjarjestodigi

Viisi näkökulmaa eettiseen digitalisaatioon suomalaiselle järjestökentälle

Suomalainen järjestökenttä on laaja ja tavoittaa laajan joukon ihmisiä.

Hankkeen ja siinä tuotettavan Järjestökentän eettisen digitalisaation oppaan kautta vahvistamme digitalisaation positiivista yhteiskunnallista vaikutusta niin järjestöjen työntekijöiden, luottamushenkilöiden kuin jäsenistön kautta.

Avaamme eettisen digitalisaation mahdollisuuksia ja siihen liittyviä kysymyksiä viiden näkökulman kautta.

<https://tieke.fi/eettinenjarjestodigi>

Teknologiaan hyödynnetään monipuolisesti, osaamista tarvitaan

Teknologian hyödyntäminen järjestöjen arjessa on jatkanut tasaista kasvuaan. Sitä hyödynnetään lukuisilla toiminnan alueilla hallitustyöskentelystä viestintään.

Tekoäly on rantautunut suomalaisten järjestöjen arkeen – mutta varovaisesti. Tekoäly kiinnostaa, mutta sen vastuullinen käyttöönotto pohdituttaa. Arki on tasapainoilua digitalisaation kanssa.

Datan hyödyntämiseen oman toiminnan kehittämisessä kiinnitetään enenevässä määrin huomiota.

Hanketta rahoittaa Gofore Impact säätiö sr.

<https://tieke.fi/eettinenjarjestodigi>

Viisi näkökulmaa eettiseen digitalisaatioon

1. Datavastuullinen toiminta
2. Eettinen ja yhdenvertainen tekoälyn hyödyntäminen
3. Tietosuojasta huolehtiminen sekä uuden digiregulaation tuomat mahdollisuudet ja velvoitteet
4. Kestävä digitalisaatio
5. Eettinen palvelumuotoilu

Eettisen digitalisaation opas

- Järjestökentän eettisen digitalisaation oppaaseen sisältyy:
 - webinaarit
 - artikkelit
 - yhdistyksen hallituksen eettisen digitalisaation tarkastuslista
 - jäsenistön kanssa teemoja avaavien keskustelujen työpajakonsepti
- Tarkistuslistaa ja työpajakonseptia pilotoidaan muutaman järjestön kanssa.
- Opas on jatkossa vapaasti niin kaikkien järjestökentän toimijoiden, kansalaisten kuin muidenkin toimijoiden hyödynnettävissä.

- Webinaarit:
 - Datavastuullinen toiminta – luottamusta, läpinäkyvyyttä ja lisäarvoa datalla: 13.3.
 - Eettinen ja yhdenvertainen tekoälyn hyödyntäminen: 25.3.
 - Tietosuojasta huolehtiminen sekä uuden digiregulaation tuomat mahdollisuudet ja velvoitteet: 10.4.
 - Kestävä digitalisaatio: 29.4.
 - Eettinen palvelumuotoilu: 20.5
- TIEKEN tapahtumakalenteri: tieke.fi/tapahtumat/
- Postituslista: tapahtumat.tieke.fi/eettinenjarjestodigi

Järjestödigi-kartoitus 2024

Järjestödigi-kartoitus selvittää suomalaisten järjestöjen ja yhdistysten tilaa digitalisaatioon, digiosaamiseen, viestintään ja sosiaalisen median käyttöön liittyen.

Syksyllä 2024 kartoitettiin ensimmäistä kertaa järjestöjen tekoälyn käyttöä ja suhtautumista teknologian vastuulliseen hyödyntämiseen.

<https://www.jarjestodigi.fi/>

Tekoälyn käyttö järjestöissä on kokeilevaa

Tekoälyn käyttö on satunnaista, halukkaat voivat hyödyntää sitä.

38 %

Emme hyödynnä tekoälyä järjestössämme.

37 %

Olen itse kokeillut tai käytän tekoälyä järjestötyön yhteydessä.

36 %

Seuraamme kehitystä, mutta emme ole vielä tehneet päätöksiä tai toimenpiteitä.

21 %

Olemme käynnistäneet kokeiluja tai projekteja tekoälyn hyödyntämiseksi.

10 %

#järjestodigi

www.jarjestodigi.fi

5,5 %

Tekoälyn käyttö on jo päivittäistä

Vastauksista nähdään, että tekoälyä testataan jo monessa järjestössä, mutta vakiintuneeseen ja suunnitelmalliseen käyttöön on vielä matkaa.

Suhtautuminen on sallivaa, mutta käyttö vielä kokeilukulttuurin tasolla. Yli kolmasosa kertoo, että tekoälyä ei vielä käytetä millään lailla järjestössä.

Tekoälyn käyttö järjestöissä

“Emme hyödynnä tekoälyä järjestössämme” -vastaukset eri järjestösektoreilta.

53 %

Paikalliset yhdistykset

21 %

Alueelliset järjestöt

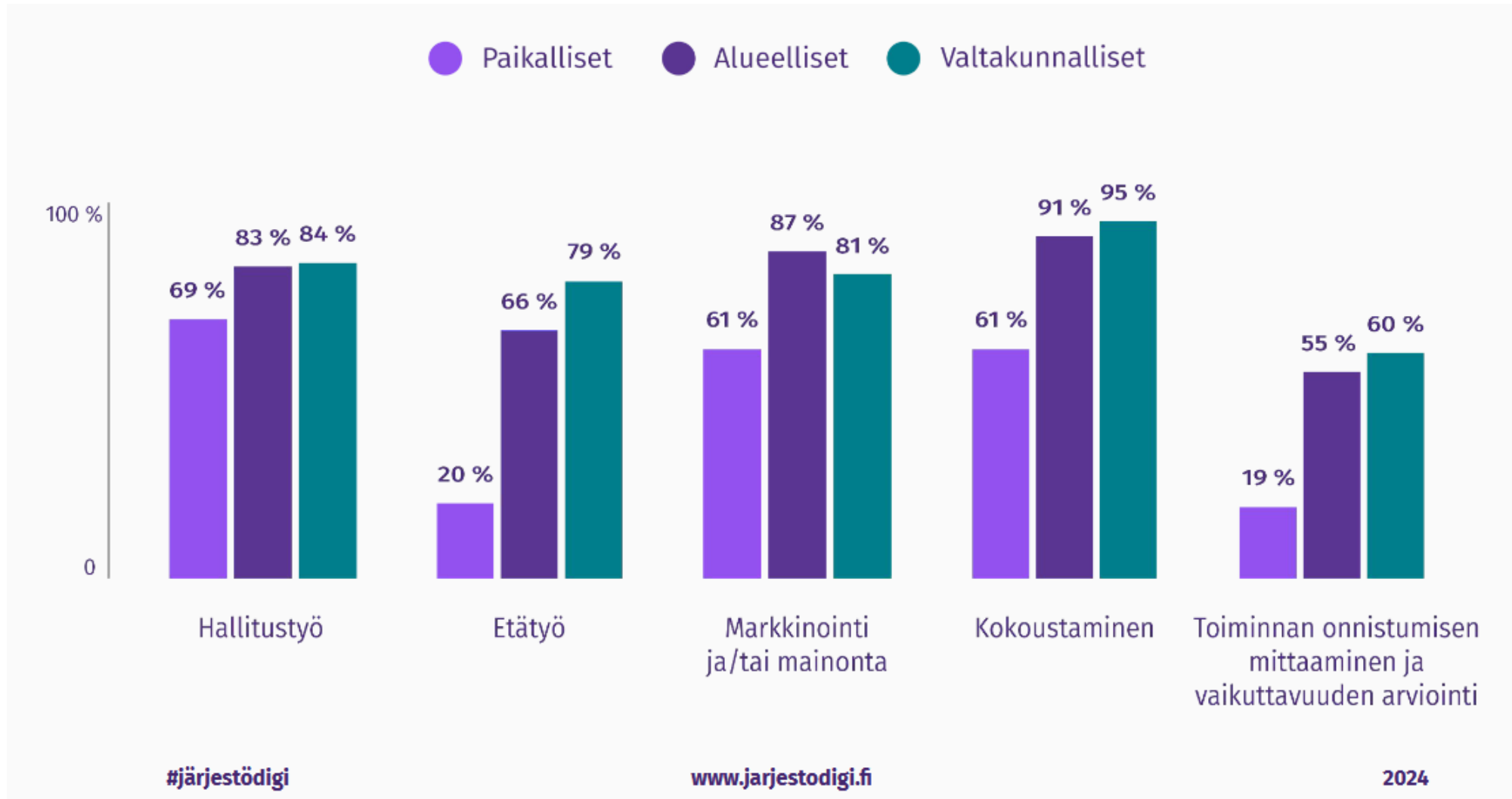
19 %

Valtakunnalliset järjestöt
ja liitot

#järjestodigi

www.jarjestodigi.fi

Järjestön koko näkyy teknologian hyödyntämisessä

Tekoälyn käyttöön valmistaudutaan vähitellen

Toimijotamme on koulutettu tekoälyn käyttöön

9 %

Olemme tehneet tekoälyn suhteen eettistä arviointia.

8 %

Olemme tutustuneet tekoälyn käyttöön liittyviin säädöksiin (esim. EU AI ACT).

8 %

Suunnitelmissa on ottaa tekoäly yhteiseen käyttöön järjestötasolla.

7 %

2,5 %

Tekoälyn käytön ohjeet tai linjaukset on tehty

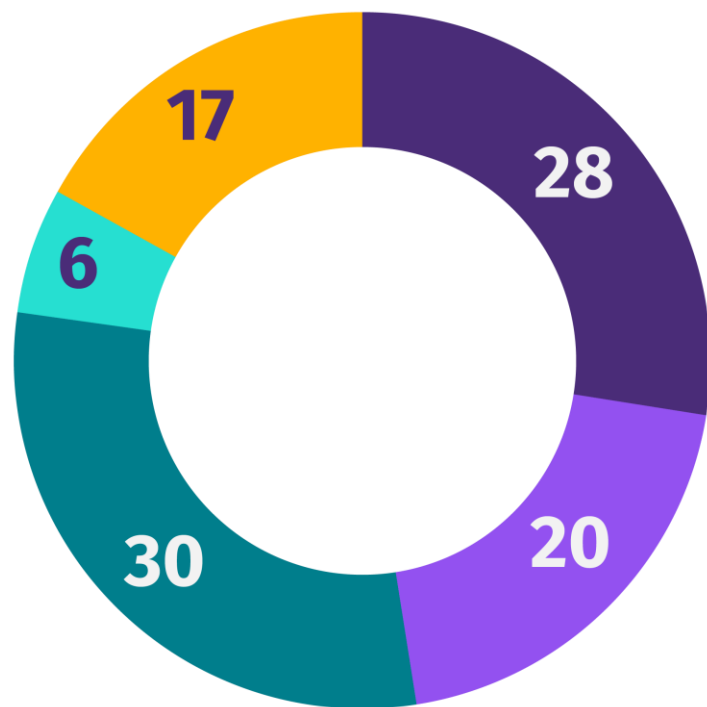
Tekoälyä koskevissa avovastauksissa nousee esiin huolta esimerkiksi tiedon luotettavuuteen ja tietoturvaan liittyen.

Järjestöjen valmistautuminen ja tekoälyn käytön suunnittelu ovat vielä vähäistä. Osaamisen lisääminen ja tekoälyn käyttöön kouluttaminen eivät myöskään näy vielä monenkaan järjestön arjessa.

Osaaminen: Tekoäly ja datan hyödyntäminen

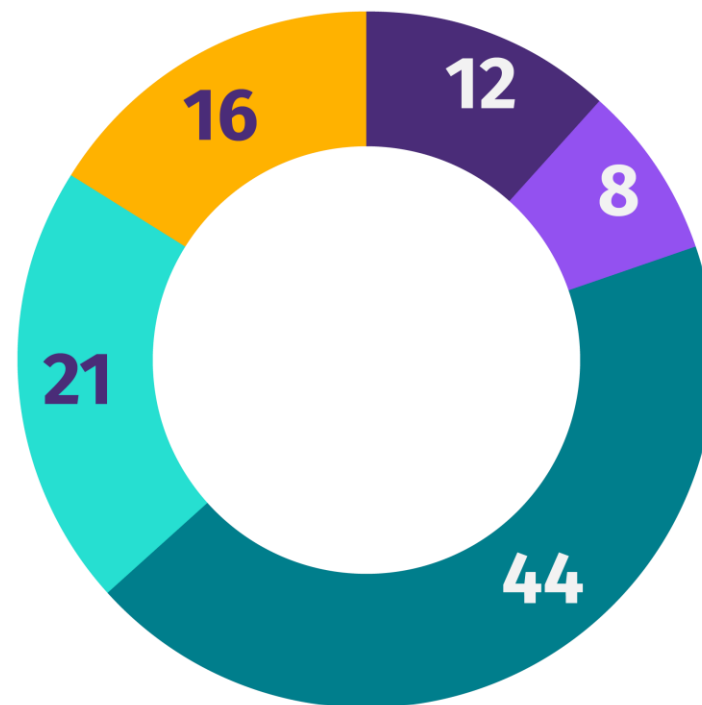
● ei tarvita nyt ● on tulevaisuuden suunnitelmissa ● tehdään jo, mutta osaamista puuttuu ● hallinnassa ● en osaa sanoa

Tekoäly

#järjestödiggi

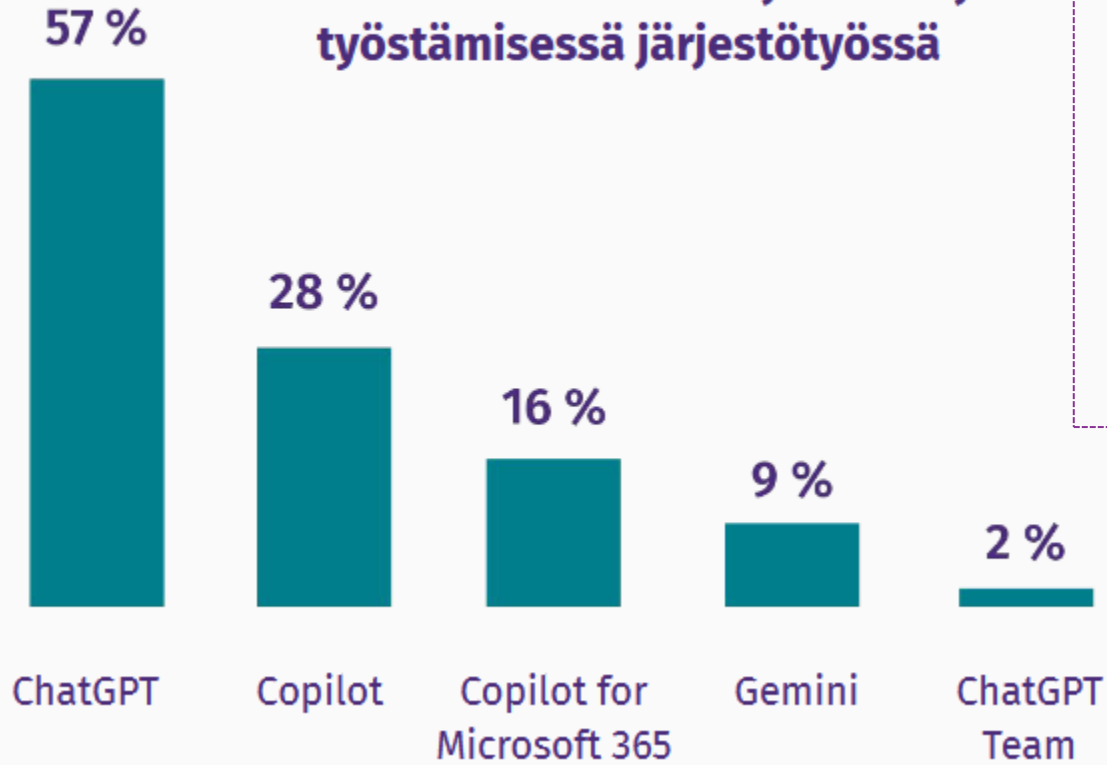
Kertyvän datan hyödyntäminen

www.jarjestodigi.fi

Käytetyimpiä tekoälysovelluksia

Kielimallit, joita käytetään paljon esimerkiksi tekstien ja sisältöjen työstämisessä järjestötyössä

#järjestödiggi

www.jarjestodigi.fi

Visuaalisen sisällön mahdollistamat työkalut ja sovellukset järjestötyössä

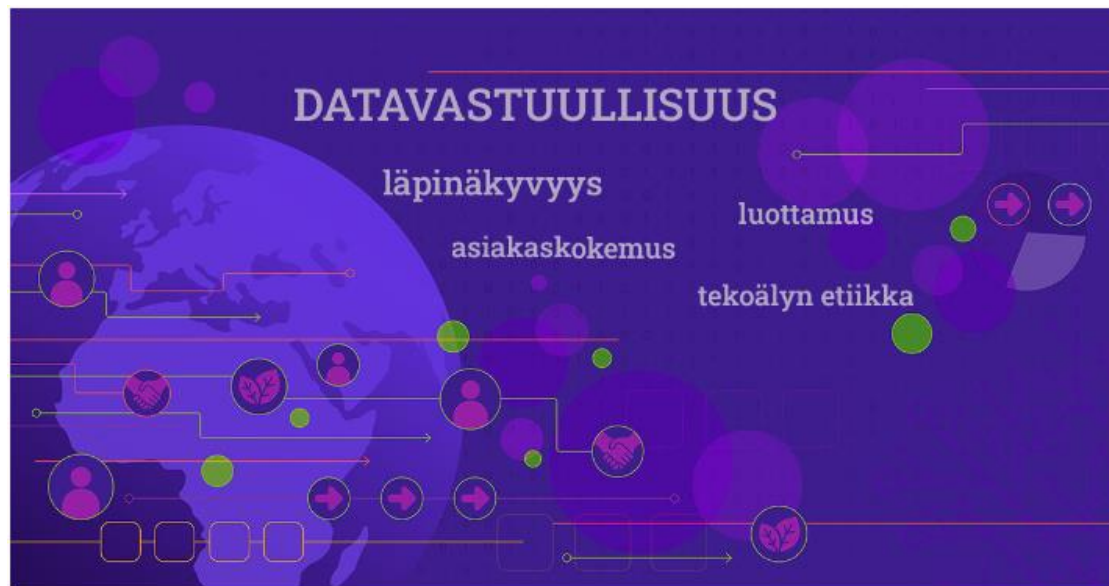
Vastuullisesti teko- ja tukiällyn käyttöön

Mikko Eloholma, TIEKE
mikko.eloholma@tieke.fi

TIEKEN Datavastuullisuuden valmennus

- Viides valmennus käynnissä tällä hetkellä.
- Valmennuksessa 4 yhteistä tapaamista, osallistujakohtainen sparraus sekä itsenäistä kehittämistehtävän työstöä.
- Osallistujia 25 organisaatiosta, myös yhdistyksistä
- Osallistujina mm.
 - tietosuoja-asiantuntijoita,
 - tietohallinnosta vastaavia,
 - tuote- ja palvelukehityksen osaajia
 - datainsinöörejä
 - vastuullisuuden asiantuntijoita

GDPR4CHLDRN – Tietosuoja haltuun harrastustoiminnassa (2022-2024)

The screenshot shows the website interface for GDPR4CHLDRN. At the top left is the logo. The top navigation bar includes 'Suomi', 'Etusivu', 'Ohjeistavat materiaalit', 'Materiaalipankki', and 'Tietoa sivustosta' with a search icon. The breadcrumb trail reads 'Etusivu > Vanhemmat > Aloitussivu'. On the left sidebar, under 'Vanhemmat', the 'Aloitussivu' is selected. Below it are links for 'Perustietoa vanhemmille lasten henkilötietojen käsittelystä' and 'Usein kysyttyä tietosuojasta'. The main content area features the heading 'Tietoa vanhemmille' and a blue silhouette of a person on a mobile phone. The text explains that data protection is a basic right for everyone, and children and youth should be protected from having their personal data processed in leisure activities without their consent.

GDPR4CHLDRN

Suomi ▾ Etusivu Ohjeistavat materiaalit ▾ Materiaalipankki ▾ Tietoa sivustosta 🔍

[Etusivu](#) > [Vanhemmat](#) > [Aloitussivu](#)

Vanhemmat

Aloitussivu

Perustietoa vanhemmille lasten henkilötietojen käsittelystä ▾

Usein kysyttyä tietosuojasta ▾

Artikkeleita vanhemmille

Tietoa vanhemmille

Tietosuoja on jokaisen perusoikeus. Lapset ja nuoret eivät välttämättä ole tietoisia siitä, miten heidän henkilötietojaan käsitellään harrastustoiminnassa. Lapset eivät omaksu tietosuojaan liittyviä tietoja ja taitoja itsestään. Siksi vanhemmilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten kasvattamisessa kohti henkilötietojen käsittelyyn liittyvien asioiden itsenäistä hallitsemista.

Lähde: tietosuojaharrastuksissa.fi

DatatAltaja – Tekoälylukutaitoa ja tietosuojaosaamista nuorille (2024)

DatatAltaja

Tekoälyn tuottamat kuvat

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Tekoäly on yleensä suunniteltu tiettyä tehtävää ja tavoitetta varten.

Jos tekoälyn tehtävänä on luoda kuvia tai videoita, se on opetettu etsimään ja yhdistelemään sisältöä löytämistään hakutuloksista visuaaliseen muotoon.

Tekoäly siis tutkii, minkälaisia kuvia ja videoita hakemallasi hakusanalla yleensä on, ja piirtää niiden pohjalta hakutuloksia muistuttavan lopputuloksen.

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Tekoälyn kehittyessä sillä tuotetut videot ja kuvat ovat yhä uskottavampia.

Vaarana on se, että tekoälyn tuottamia kuvia tai videoita voidaan käyttää esimerkiksi väärennöksiin tai niillä voidaan johtaa tarkoituksellisesti harhaan.

Siksi on hyvä oppia tunnistamaan muutamia tekoälyn usein toistamia kuvavirheitä! Swaippaa seuraavaan, niin pääset vinkeihin! →

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Kädet ja raajat

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Vääristyneet tekstit

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Esineet

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Tausta

TIEKE NUORTEN NETTI

DatatAltaja

Tekstuurit

TIEKE NUORTEN NETTI

Sitra: Tekoälyn reilut säännöt

eoppiva.fi/koulutukset/tekoalyn-reilut-saannot/

Tekoälyn reilut säännöt

Tuotanto: eOppiva ja Sitra

ALOITA KOULUTUS

2025

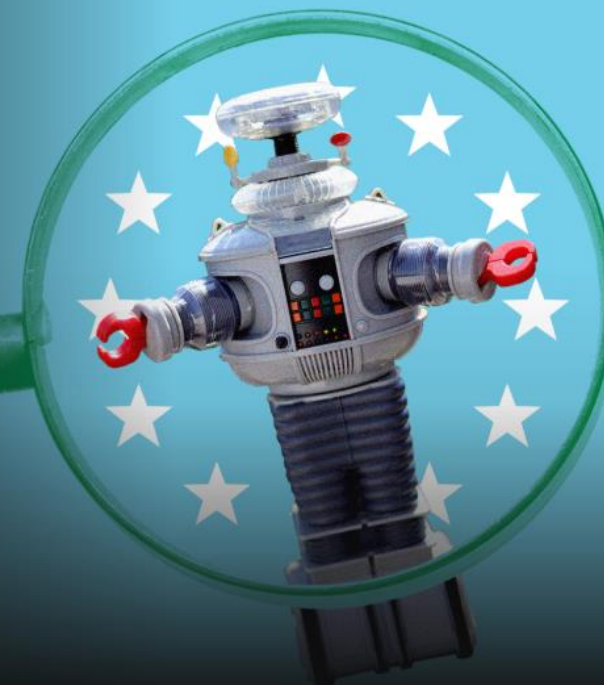
60-90 min

Kaikille avoin

Kurssin sisältö

EU:n tekoälyasetus edellyttää, että tekoälyjärjestelmät on tehty huolellisesti ja niiden aiheuttamat riskit on minimoitu. Euroopassa tekoälyjärjestelmiä arvioidaan niiden riskitason perusteella, ja asetuksen tavoitteena on varmistaa, että tekoälyjärjestelmät ovat turvallisia.

Tämä koulutus avaa tekoälyasetuksen vaikutuksia tekoälyn kehittäjille ja käyttäjille. Koulutuksessa saat käytännönläheistä tietoa uusien vaatimusten täyttämisestä.

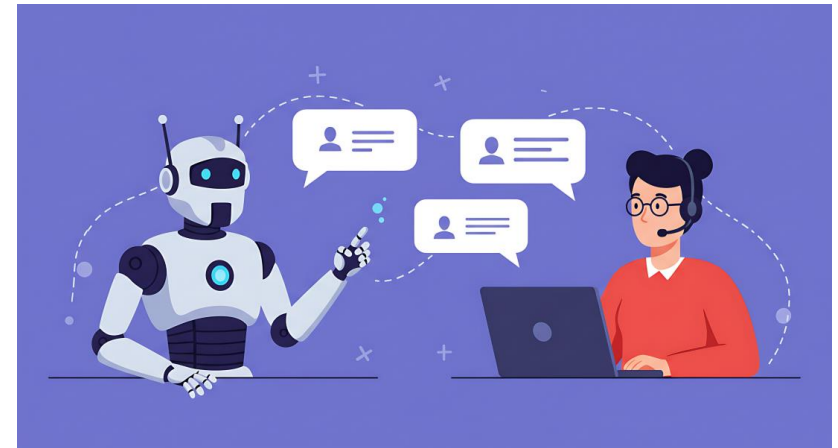
Mitä tänään?

Johdanto

Eettinen tekoäly

1. Mitä tekoäly oikeastaan on, ja mitä se osaa tehdä?
2. Minkälaisella datalla tekoäly on koulutettu?
3. Minkälaista dataa tekoälylle saa syöttää?
4. Mitä hyötyjä tekoälyllä saavutetaan?
5. Mitä riskejä tekoälyn käyttöön sisältyy?
6. Onko tekoälyn toiminta ja käyttäminen läpinäkyvää?
7. Miten tukea huolellisuutta ja osaamista generatiivisen tekoälyn käytössä?

Keskustelu ja Yhteenveto

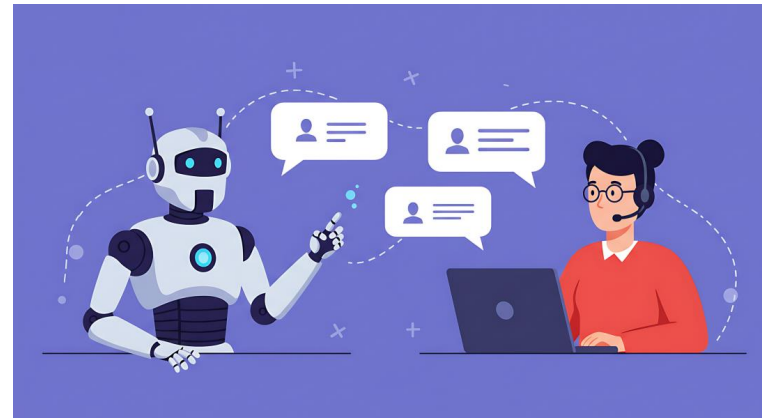

Tekoäly on monessa mukana

ChatGPT

Miten tekoäly toimii ”tukiälynä” näissä tapauksissa?

EU:n tekoälyasetus – AI Act

PUHEENVUORO 3 min   KUUNTELE

Tekoälyasetus tulee – onko lukutaito kunnossa?

Euroopan unionin tekoälyasetus varmistaa, että voimme luottaa tekoälyn toimivan turvallisesti, yksilöiden oikeuksia kunnioittaen. Asetuksen mukaan organisaatioiden tulee huolehtia 2.2.2025 alkaen, että henkilöstö saa koulutusta tekoälyn hyödyistä ja riskeistä.

KIRJOITTAJAT

Tarmo Toikkanen
Johtava asiantuntija,
Ohjelmat

Meeri Toivanen
Asiantuntija, Ohjelmat

JULKAISTU
03.02.2025

Lähde: <https://www.sitra.fi/blogit/tekoalyasetus-tulee/>

EU:n tekoälyasetus (AI Act) - Vaatimus tekoälylukutaidon varmistamisesta

Article 4: AI literacy

Date of entry into force: 2 February 2025
According to: Article 113(a)
Inherited from: Chapter I

See here for a full implementation timeline.

SUMMARY +

Providers and deployers of AI systems shall take measures to ensure, to their best extent, a sufficient level of AI literacy of their staff and other persons dealing with the operation and use of AI systems on their behalf, taking into account their technical knowledge, experience, education and training and the context the AI systems are to be used in, and considering the persons or groups of persons on whom the AI systems are to be used.

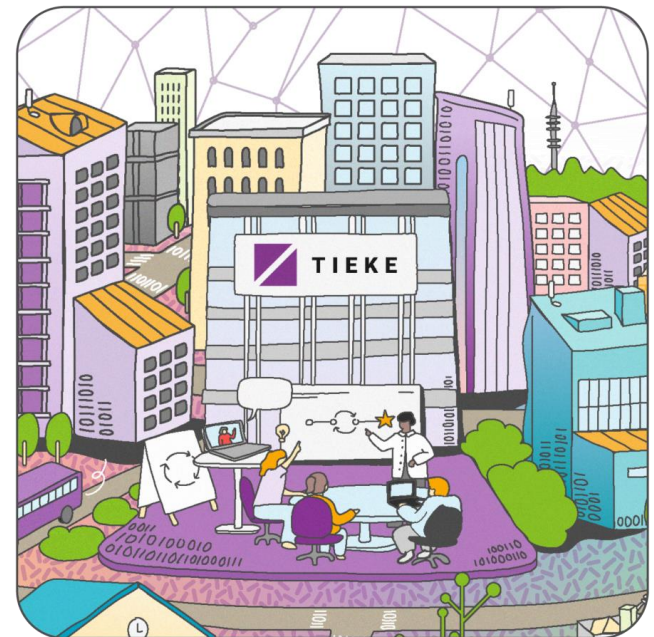
← PREVIOUS

NEXT →

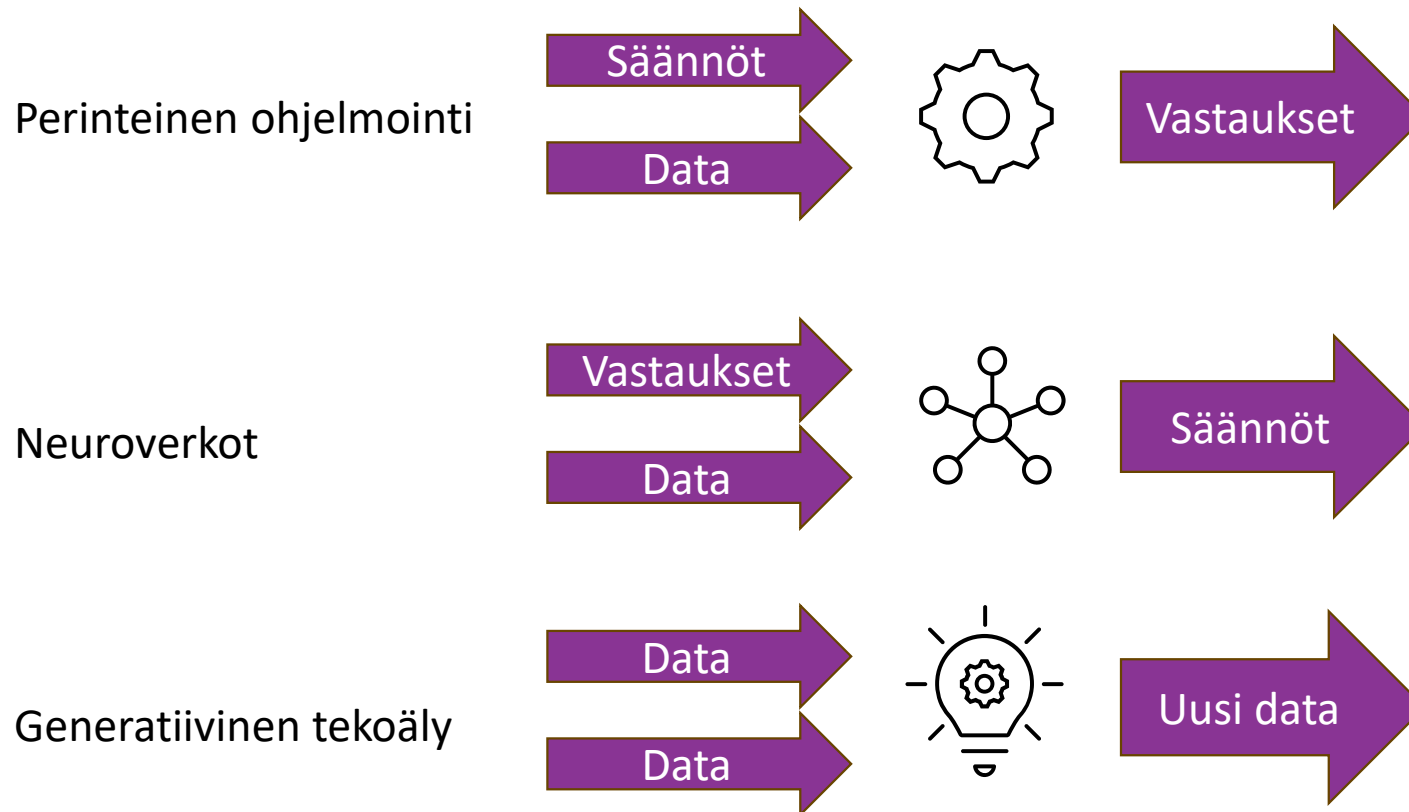
Lähde: <https://artificialintelligenceact.eu/article/4/>

Eettinen tekoäly

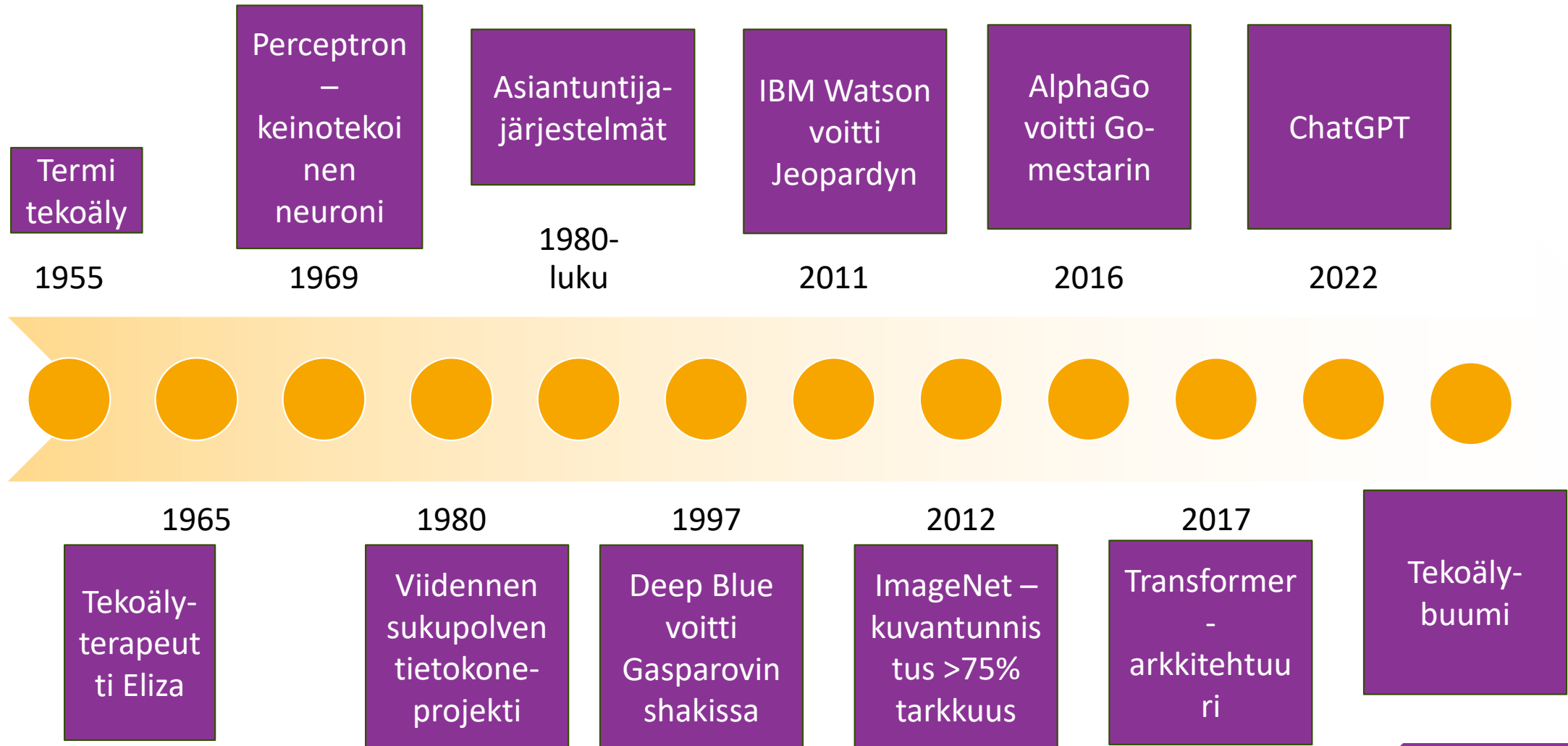
1. Mitä tekoäly oikeastaan on, ja mitä se osaa tehdä?

Tekoälyjen tyypit

Lyhyt katsaus tekoälyn historiaan

Tärkeitä termejä

- **Algoritmi:** joukko ohjeita tai sääntöjä, joita noudattamalla tietokone osaa tehdä jonkin asian askel askeleelta.
- **Tekoäly:** tietokoneohjelma tai järjestelmä, joka pystyy tekemään osittain autonomisia päätöksiä ja muokkaamaan toimintaansa, eli oppimaan. Tekoäly käyttää suuria määriä dataa ja algoritmeja tunnistukseen kuvioita ja ratkaistakseen monimutkaisia ongelmia.
- **Generatiivinen tekoäly** voi luoda uutta sisältöä, kuten tekstiä, kuvia tai musiikkia, yhdistämällä ja muokkaamalla oppimaansa tietoa.
- **Tekoälyn koulutusdata** koostuu tiedoista, joita käytetään tekoälymallin opettamiseen suorittamaan tiettyjä tehtäviä tai tekemään päätöksiä. Se voi sisältää tekstiä, kuvia, ääntä tai mitä tahansa dataa.

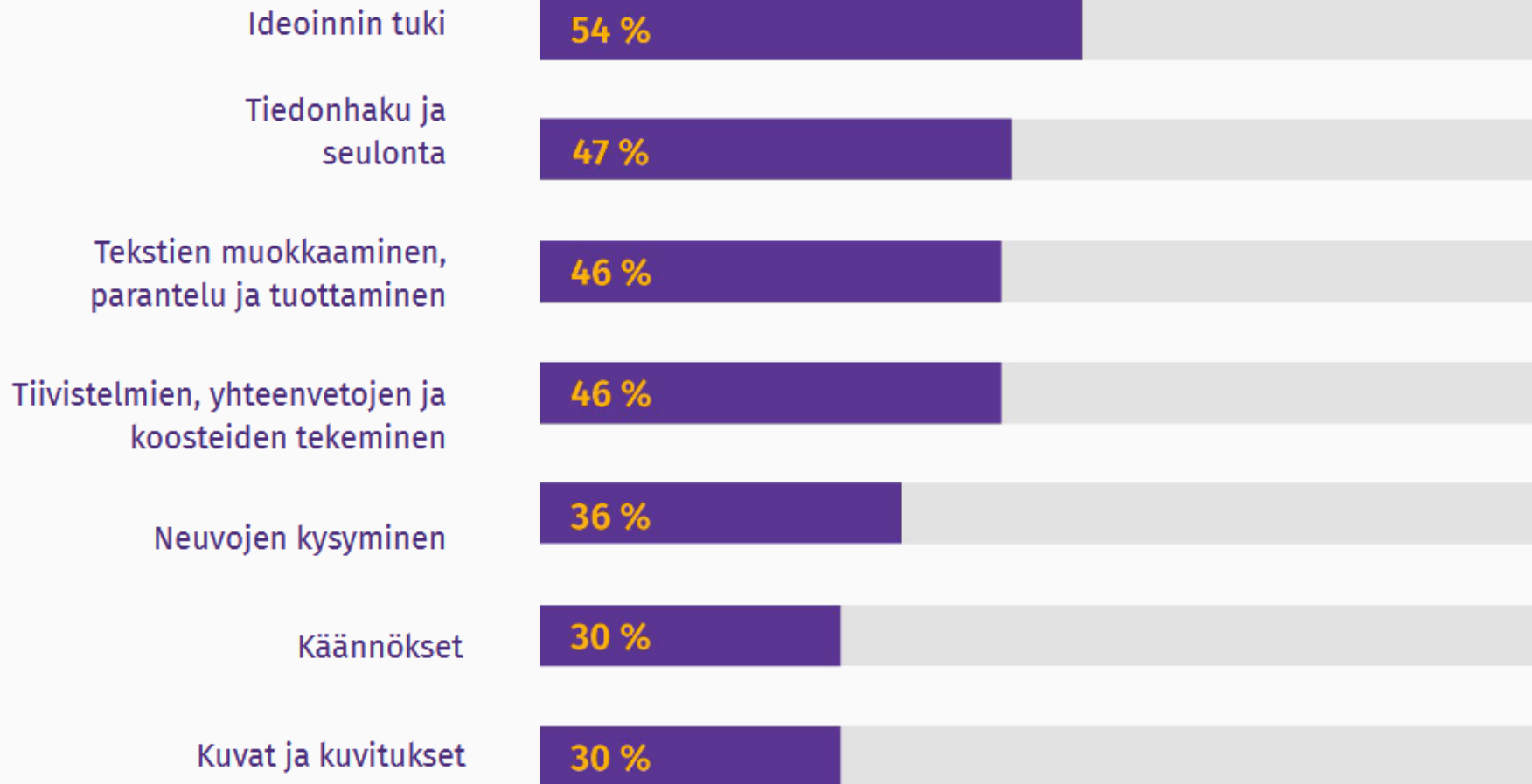

Generatiivisen tekoälyn sovelluksia ja käyttötapauksia

- Chatgpt, Copilot, Claude, MistralAI
- [NotebookLM](#) (Google)
- Esitysten teko: Adobe Express, [Canva](#), [Gamma](#)
- Ääni, kuva, video, kloonit: [Suno](#), [Midjourney](#), [Runway](#), [Heygen](#), [Synthesia](#)

Mihin tekoälyä järjestöissä käytetään..

Väärennökset ja disinformaatio

Puhe ja kasvot voidaan väärentää jopa reaaliajassa – näin deepfake muuttaa maailmaa juuri nyt

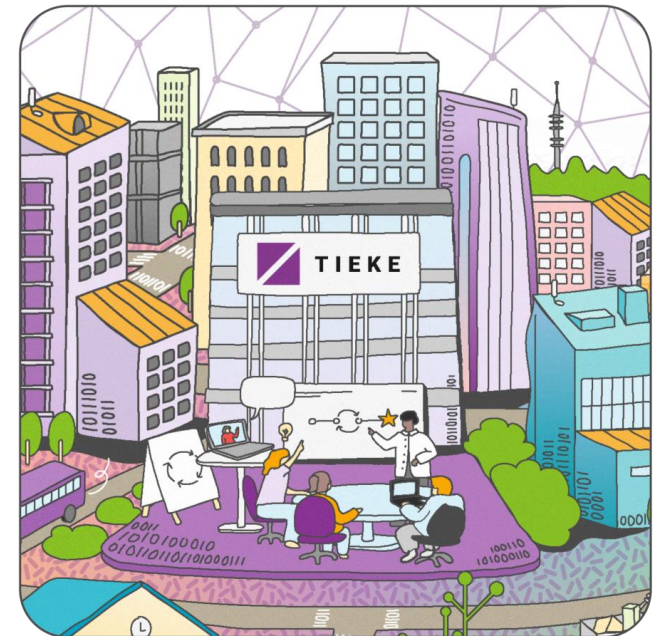

MTV Uutiset, 4.11.24

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/puhe-ja-kasvot-voidaan-vaarentaa-jopa-reaaliajassa-nain-deepfake-muuttaa-maailmaa-juuri-nyt/9038182>

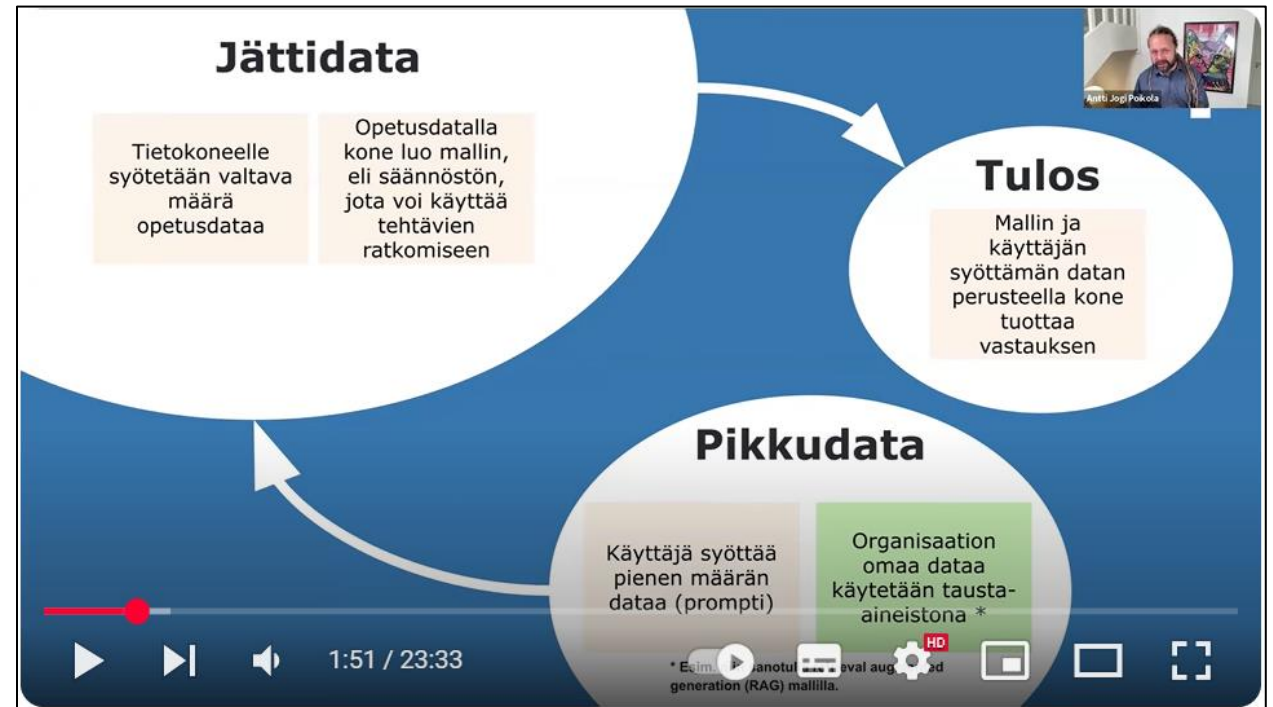
Eettinen tekoäly:

2. Minkälaisella datalla tekoälyä on koulutettu?

Data ja tekoäly

- ▶ ”Data ei tarvitse tekoälyä, mutta tekoäly tarvitsee dataa”
- ▶ Avainkysymys: mitä dataa tekoälysi on syönyt?
- ▶ Erilaisia tekoälyjä
 - ▶ Googlen hakukone
 - ▶ Sosiaalisen median suosittelualgoritmi
 - ▶ Generatiivinen tekoäly
 - ▶ Luottoluokituksia antava tekoäly

Kuvan lähde: [Antti Poikola: Data-avaruuDET – mitä ja miksi?](#)

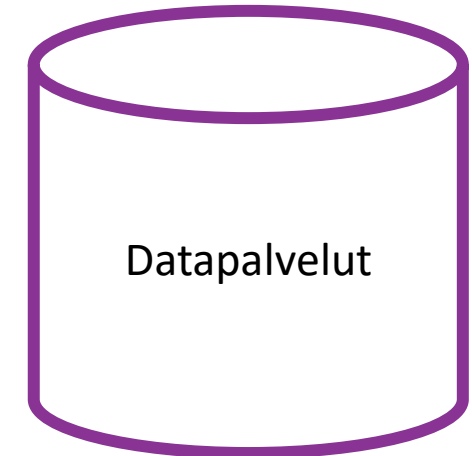
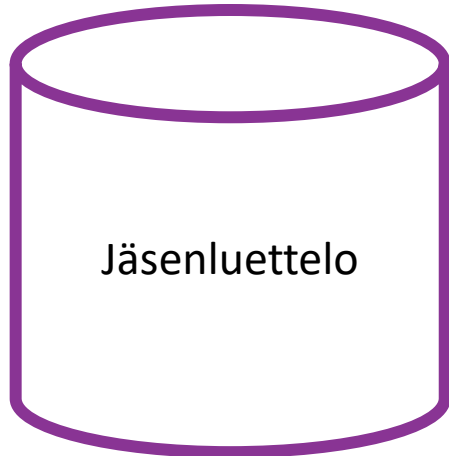
ODI: Data Ethics Canvas

- Datalähteet, luvat ja lainsäädäntö
- Projektin, palvelun tai tuotteen tavoitteet ja seurauksien arviointi.
- Vuorovaikutus ja viestintä osallisten sekä asiakkaiden kanssa. Datan käsittelyn läpinäkyvyys.
- Datavastuullisuuden implementointi, organisaation sisäiset prosessit.

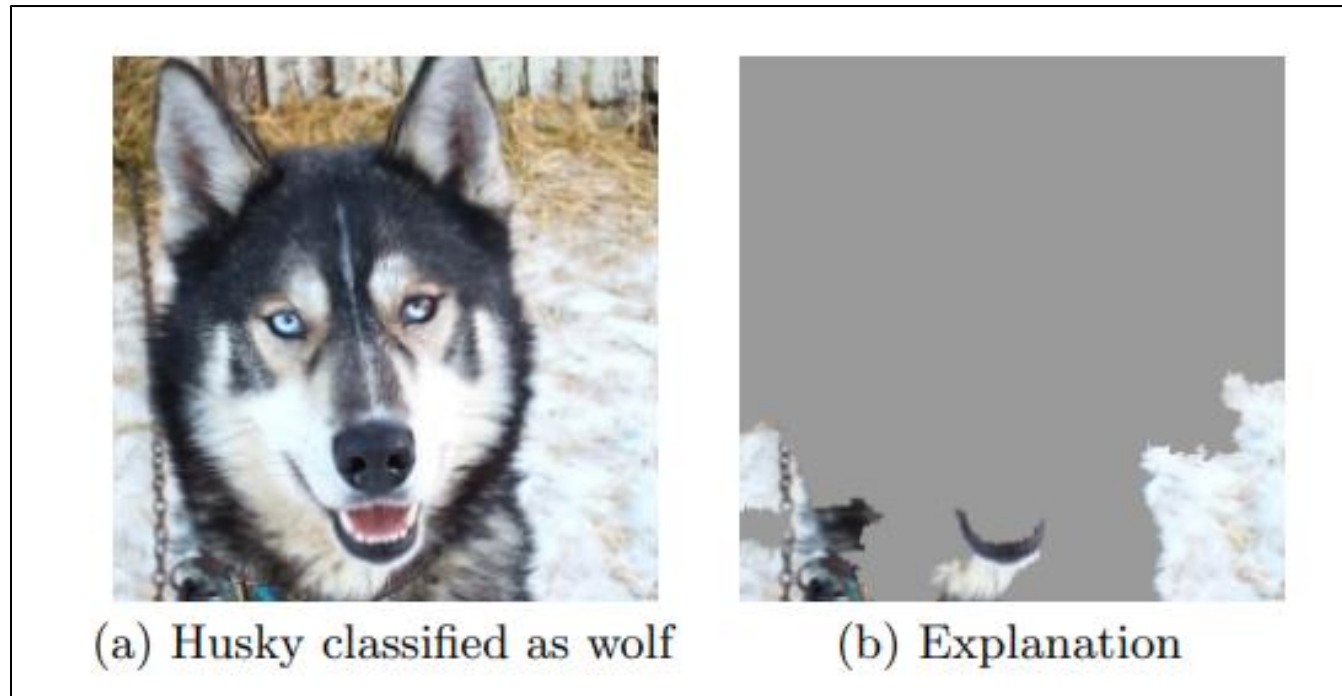
Lähde: theodi.github.io/interactive-data-ethics-canvas/

Järjestön hallinnoima data

Lähdedatan puutteet tai vinoumat heijastuvat tekoälyn suosituksiin

Esimerkki: Husky vai susi?

Lähde: Ribeiro et al (2016): "Why Should I Trust You?":

Explaining the Predictions of Any Classifier: <https://arxiv.org/abs/1602.04938>

Lähdedatan puutteet tai vinoumat heijastuvat tekoälyn suosituksiin

But the company's failure reminds us that AI develops bias from a variety of sources. While there's a common belief that algorithms are supposed to be built without any of the bias or prejudices that colour human decision making, the truth is that an algorithm can unintentionally learn bias from a variety of different sources. Everything from the data used to train it, to the people who are using it, and even seemingly unrelated factors, can all contribute to AI bias.

Amazon's sexist hiring algorithm could still be better than a human

Expecting algorithms to perform perfectly might be asking too much of ourselves

By Maude Lavanchy

🕒 5 min.

📅 November 2018

[Download full article](#)

PRINTABLE PDF - Less than 1MB

Lähde: <https://www.imd.org/research-knowledge/digital/articles/amazons-sexist-hiring-algorithm-could-still-be-better-than-a-human/>

Lähdedatan puutteet tai vinoumat heijastuvat tekoälyn suosituksiin

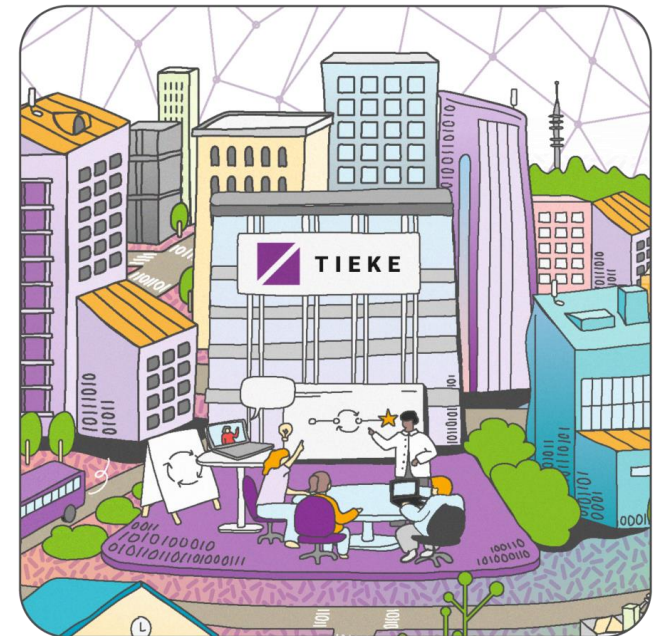
Harjoitus 2: Kuka saa olla pankkiiri?

Tutki alla olevaa diaesitystä tekoälyn kuvauksesta ”pankkiireista” ja pohdi, millaisia yhteneväisyyksiä löydät niistä. Katso tämän jälkeen kuvauksia toisenlaisista pankkiireista. Miten kuvat eroavat toisistaan?

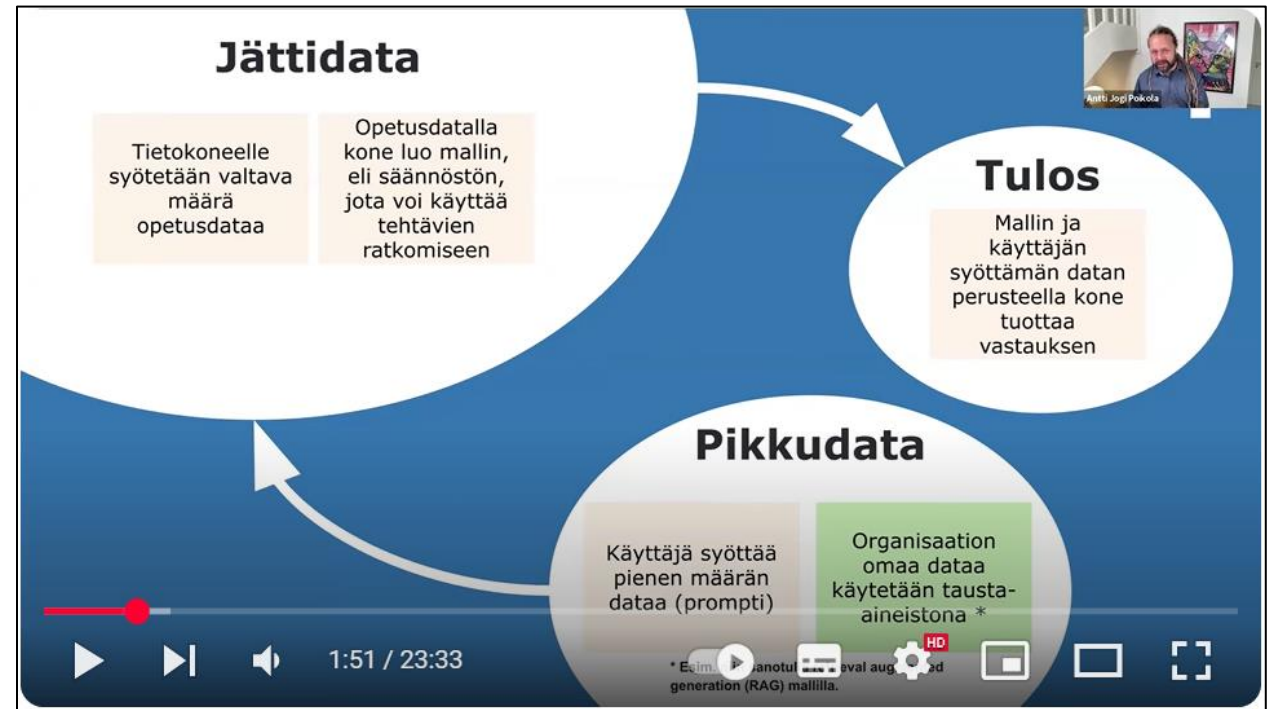
Eettinen tekoäly:

3. Minkälaista dataa tekoälylle kannattaa syöttää?

Generatiivisen tekoälyn ”pikkudata”

- ▶ Käyttäjistä kerätty data: käyttäjätiedot, aiemman kysymykset ja kehotteet.
- ▶ Käyttäjän syöttämä kehoite eli ”prompti”
- ▶ Organisaation muu data, johon tekoäly mahdollisesti pääsee käsiksi.

Kuvan lähde: [Antti Poikola: Data-avaruudet – mitä ja miksi?](#)

Minkälaista dataa tekoälylle ei kannata syöttää?

- Muiden henkilötiedot: tunnistettavat kuvat, nimet, osoitteet,
- Henkilökohtaiset tiedot itsestä: oma persoona, kiinnostuksen kohteet jne.
- Sensitiiviset tiedot yhdistyksen tai yrityksen toiminnasta: salaisuudet, liikesalaisuudet, taloustiedot jne.
- Tekijänoikeuden alainen aineisto

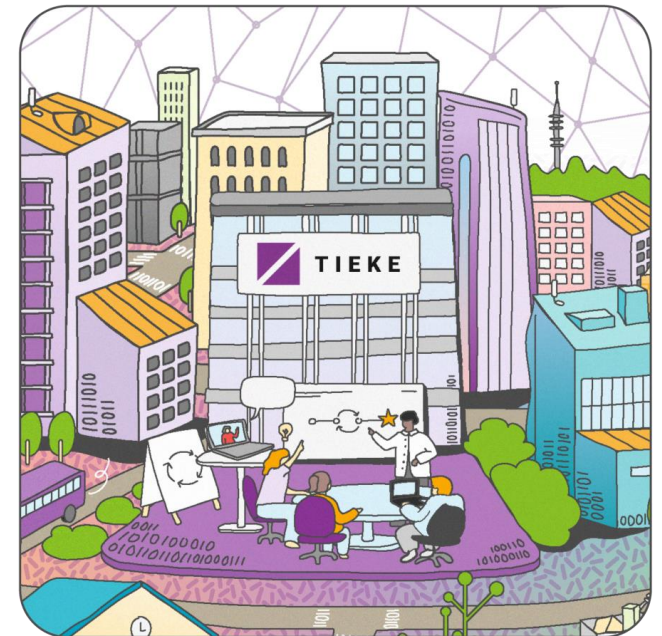
Tekoälyn käytössä tietoturva ja yksityisyys on huomioitava aina

Salassapidettävää, ei-julkista tai henkilötietoja sisältävää materiaali ei tule syöttää tekoälypalveluihin, ellei palvelua ole organisaatiossa hyväksytty tähän tarkoitukseen. Tämä tulee huomioida myös kehotemuotoilussa.

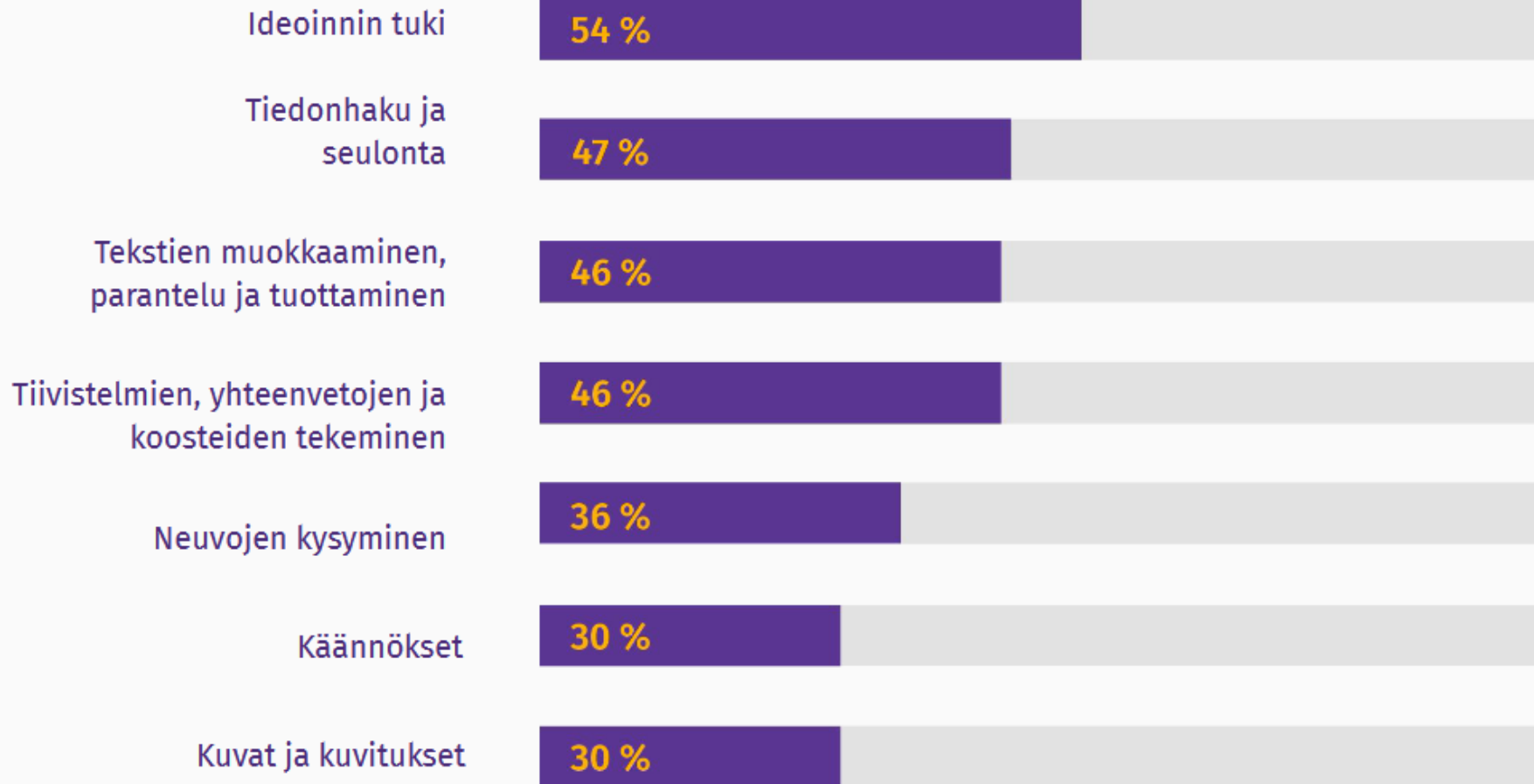
[Valtiovarainministeriö: Julkiselle hallinnolle ohjeet generatiivisen tekoälyn hyödyntämiseen](#)

Eettinen tekoäly:

4. Mitä hyötyjä tekoälyllä saavutetaan?

Mihin tekoälyä järjestöissä käytetään..

... tekoälyä käytetään myös

#järjestödiggi

www.jarjestodigi.fi

Generatiivisen tekoälyn yleiset hyödyt

- **Laskentateho ja kielipää**
 - Käsiteltävän datan määrä ja nopeus.
 - Voi auttaa monikielisen aineiston kokoamisessa ja luomassa.
- **Väsymättömyys**
 - Tekoälyn tekemä päätös ei riipu esimerkiksi vuorokaudenajasta tai siitä, onko päätöksiä tekevä ihminen väsynyt tai nälkäinen.
 - [Nälkäinen tuomari -efektiksi](#) kutsutaan havaintoa, että oikeuden tuomarit antavat ankarampia päätöksiä juuri ennen lounastaukoa.
 - Tekoäly voi olla avulias työkaveri – ei koe turhautumista tai tyhjän paperin pelkoa, vaan jaksaa heitellä ideoita väsymättä.
- **Lahjomattomuus.**
 - Tekoäly ei luonnostaan suosi "lähipiiriään" eikä siihen voi vaikuttaa lahjomisen tai uhkailun keinoin.
 - Tämä ei toisaalta päde tekoälyn suunnittelijoihin tai tekoälyn päätöksiä hyväksyviin ihmisiin.

Generatiivisen tekoälyn yleiset hyödyt

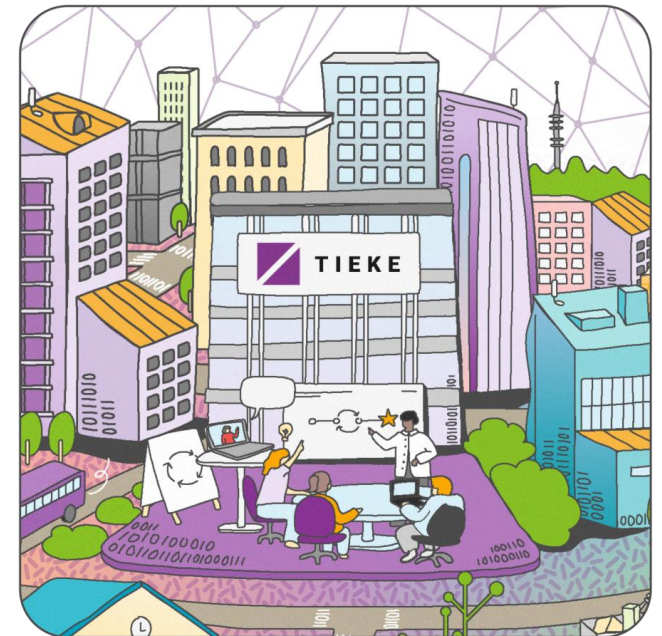

Olen kokenut tekoälyn käyttämisen normaalia työskentelyäni nopeuttavana apuna. Tekoäly on hyvä renki mutta huono isäntä. Olen itse viime kädessä vastuussa aina esimerkiksi tekstien ja faktojen tarkistamisessa. Joskus jos omassa työskentelyn aloittamisessa on blokki, tekoälyn avulla saan ajatukseni taas juoksemaan ja toiminnan jatkumaan.

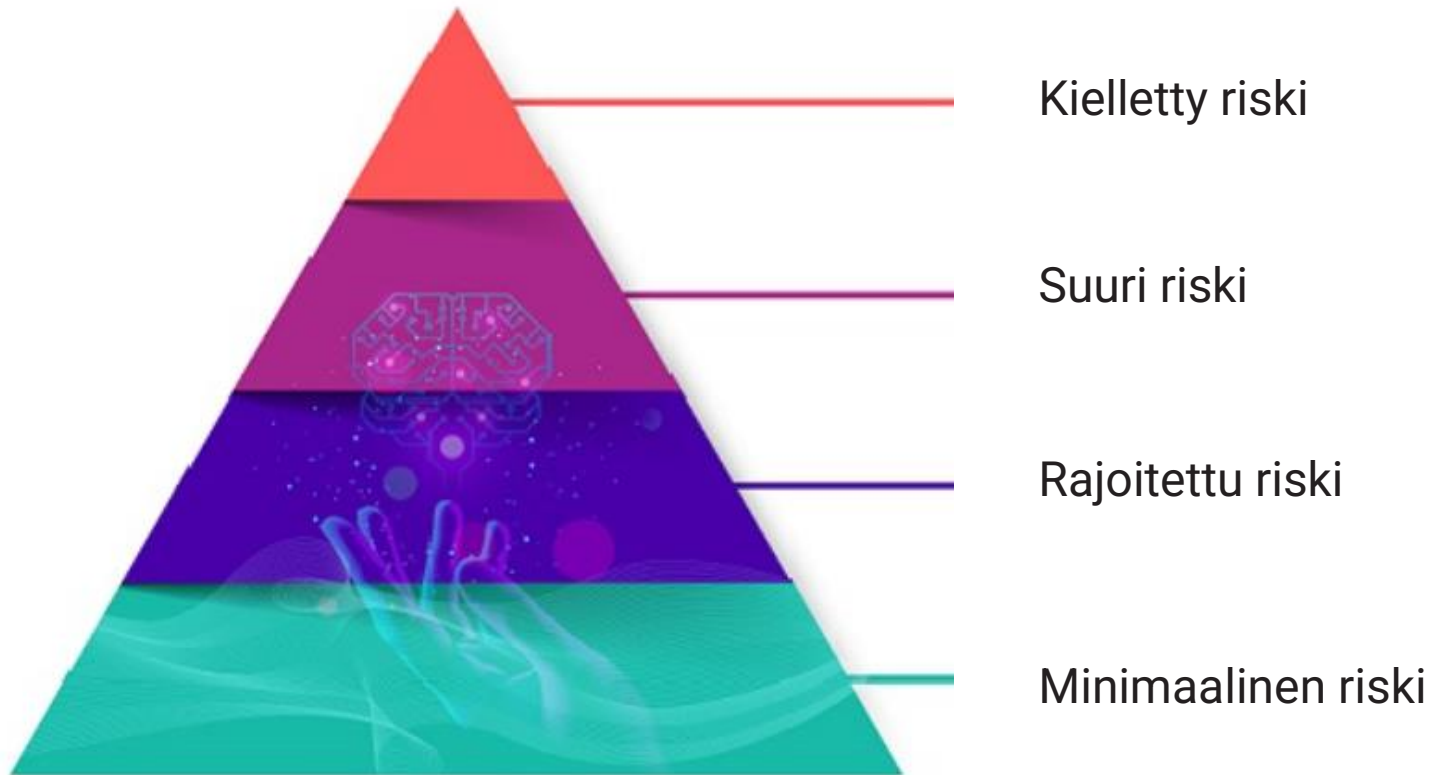
Järjestödigi 2024 - paikallinen järjestö tai yhdistys

Eettinen tekoäly:

5. Mitä riskejä tekoälyn käyttöön sisältyy?

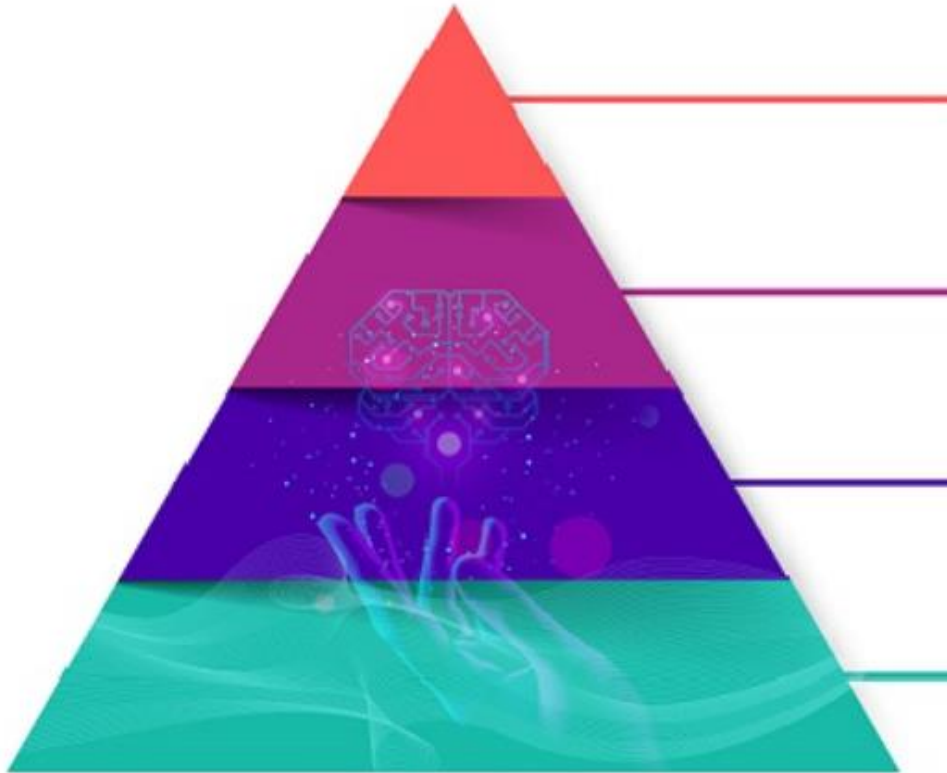

EU:n tekoälysäädös (AI Act)

Lähde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fi/policies/regulatory-framework-ai>

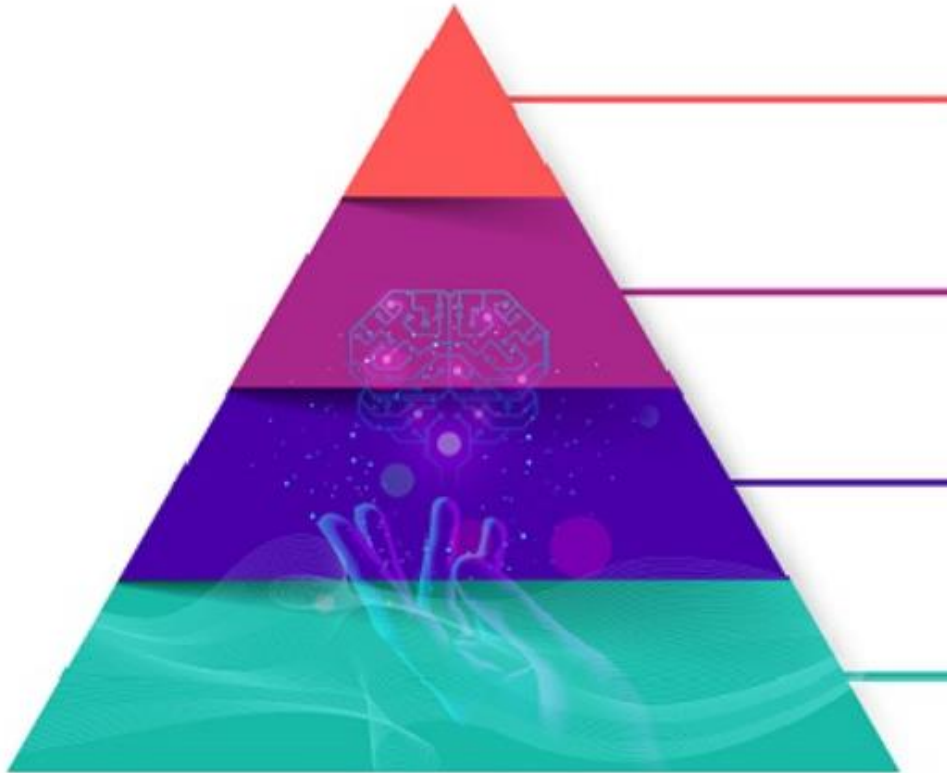
EU:n tekoälysäädös (AI Act)

Kielletty riski, esim.

- Huomaamaton vaikuttaminen ja manipulointi
- Haavoittuvuuksien hyödyntäminen haitallisten päämäärien saavuttamiseksi
- Biometrinen tunnistaminen sensitiivisten tekijöiden perusteella
- Sosiaaliset pisteytysjärjestelmät

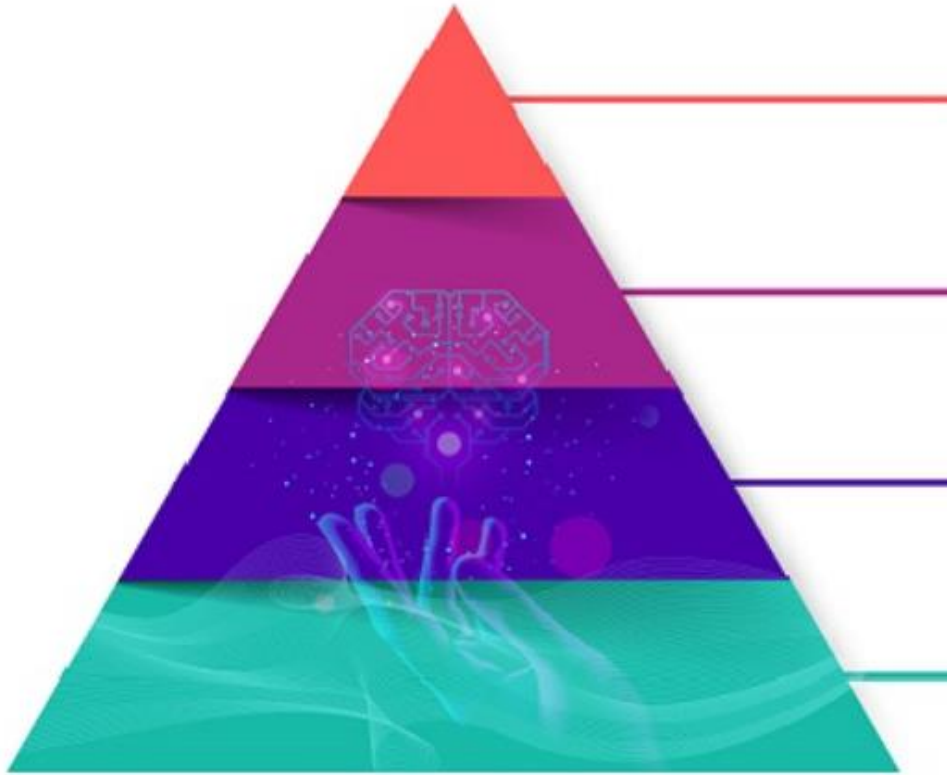
EU:n tekoälysäädös (AI Act)

Suuri riski, esim.

- yleissivistävä tai ammatillinen koulutus, joka voi määrittää henkilön pääsyn koulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen (esim. tenttien pisteytys)
- tuotteiden turvakomponentit (esim. tekoälysovellus robottiaivusteisessa kirurgiassa)
- työllisyys, työntekijöiden hallinta ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollisuus (esim. ansioluetteloiden lajitteluohjelmisto rekrytointimenettelyjä varten)
- keskeiset yksityiset ja julkiset palvelut (esim. luottopisteytys, joka estää kansalaisia saamasta lainaa)

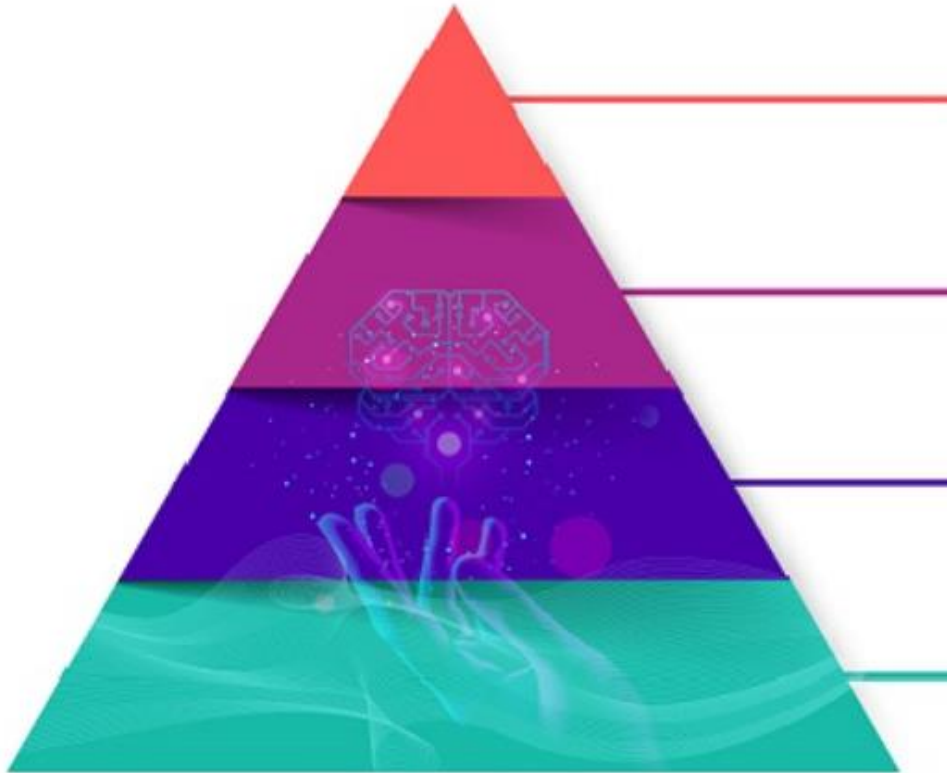
EU:n tekoälysäädös (AI Act)

Rajoitettu riski

- Esimerkiksi käytettäessä tekoälyjärjestelmiä, kuten chatbotteja, ihmisille olisi tehtävä selväksi, että he ovat vuorovaikutuksessa koneen kanssa, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen jatkaa tai perääntyä.
- Tarjoajien on myös varmistettava, että tekoälyn tuottama sisältö on tunnistettavissa.
- Lisäksi tekoälyn tuottama teksti, jonka tarkoituksena on tiedottaa yleisölle yleistä etua koskevista asioista, on merkittävä keinotekoisesti tuotetuksi. Tämä koskee myös syvävääreännöksinä pidettävää ääni- ja videosisältöä.

EU:n tekoälysäädös (AI Act)

Minimaalinen riski

- Tekoälysäädös mahdollistaa vähäriskisen tekoälyn vapaan käytön.
- Tämä sisältää sovelluksia, kuten tekoälyä tukevia videopelejä tai roskapostisuodattimia.
- Valtaosa EU:ssa tällä hetkellä käytössä olevista tekoälyjärjestelmistä kuuluu tähän luokkaan.

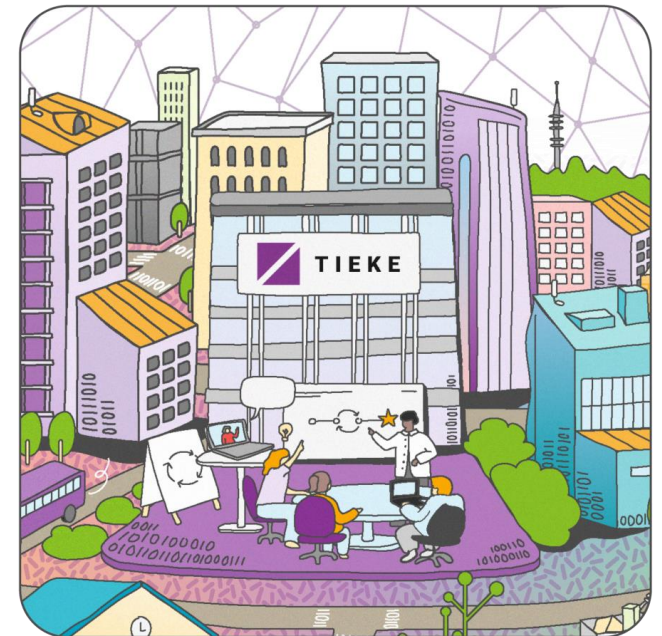
Generatiivisen tekoälyn eettisiä huolia

- **Illuusio ihmisyydestä**
Keskustellessa botin kanssa voi syntyä illuusio ymmärryksestä, vaikka malli ei sinänsä ymmärrä asioita.
- **Hallusinointi**
Päätös tekoälyn tuottaman sisällön oikeellisuudesta on aina ihmisellä!
- **Disinformaatio ja vihapuhe**
Tehokas generaattori kumpaankin
- **Arvot ja sensuuri**
Keiden arvojen mukaan mahdolliset suojausmekanismit ja suodattimet tehdään?
- **Yhteiskunnalliset vaikutukset**
Työpaikkojen häviäminen
Ajattelun väheneminen
Tekoälysisältö valtaa verkon ja median
Koulutuksen ja osaamisen osoittamisen
"pelillistyminen"

Eettinen tekoäly:

6. Onko tekoälyn toiminta ja käyttäminen läpinäkyvää?

Tekoälysäädös: Tekoälyn läpinäkyvyys

Sellaisen tekoälyjärjestelmän, **joka tuottaa tai manipuloi syvävääreännöksen muodostavaa kuva-, ääni- tai videosisältöä**, käyttöönottajien on ilmoitettava, että sisältö on keinotekoisesti tuotettu tai että sitä on manipuloitu. Tätä velvoitetta ei sovelleta, jos käyttö on lain mukaan sallittu rikosten paljastamiseen, estämiseen ja tutkimiseen tai rikoksiin liittyviin syytetoimiin. Jos sisältö on osa selvästi taiteellista, luovaa, satiirista, fiktiivistä tai vastaavaa teosta tai ohjelmaa, tässä kohdassa säädetyt avoimuusvelvoitteet rajoittuvat siihen, että tällaisesta tuotetusta tai manipuloidusta sisällöstä ilmoitetaan asianmukaisesti tavalla, joka ei haittaa teoksen esittämistä tai sen käyttöä.

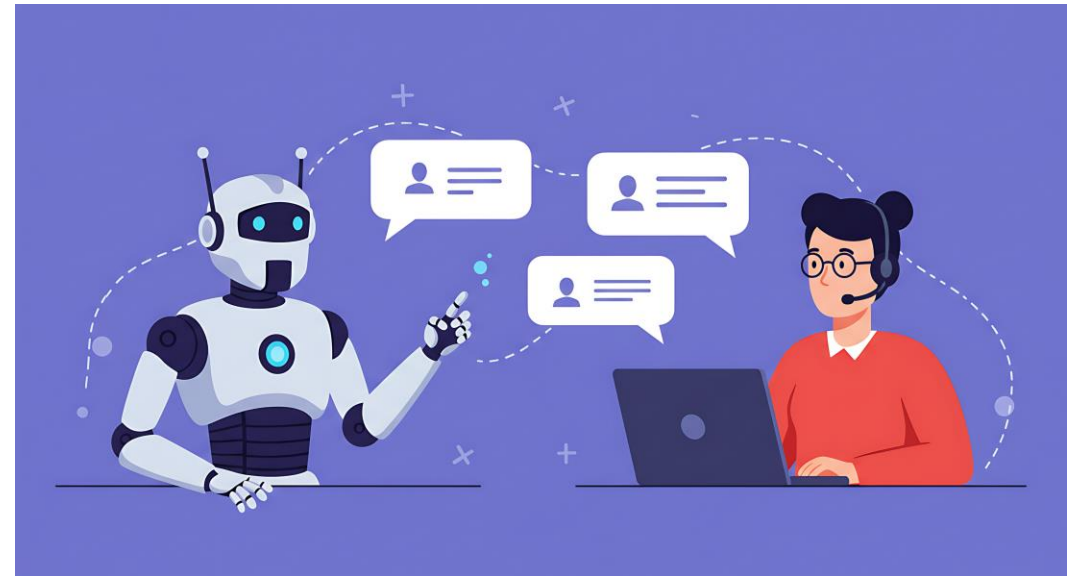
Tekoälyjärjestelmän, joka tuottaa tai manipuloi tekstiä, jonka julkaisemisen tarkoituksena on tiedottaa yleisölle yleistä etua koskevista asioista, käyttöönottajien on ilmoitettava, että teksti on keinotekoisesti tuotettu tai sitä on manipuloitu. Tätä velvoitetta ei sovelleta, jos käyttö on lain mukaan sallittu rikosten paljastamiseen, estämiseen, tutkimiseen tai rikoksiin liittyviin syytetoimiin, tai jos tekoälyn tuottama sisältö on läpikäynyt ihmisen suorittaman arviointiprosessin tai toimituksellisen valvonnan ja jos luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on toimituksellinen vastuu sisällön julkaisemisesta.

Lähde: Tekoälysäädös, artikla 50.

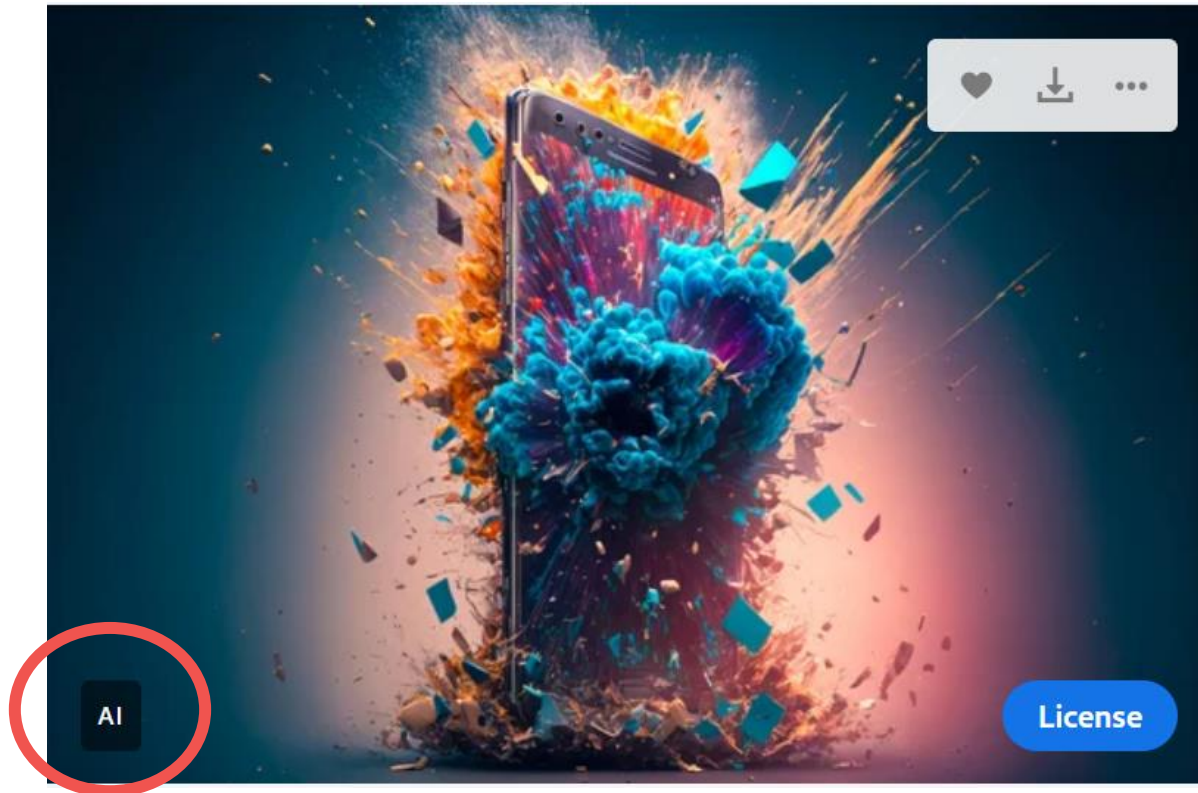
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689>

Tekoälyn läpinäkyvyys

- ▼ Tulkittavuus (interpretability): mahdollisuus ymmärtää, miten tekoälyjärjestelmä toimii.
- ▼ Selitettävyys (explainability): mahdollisuus ymmärtää, miksi tekoäly tuotti juuri tietyn lopputuloksen.
- ▼ Läpinäkyvyys ulkopuolisille – tekoälystä informointi esim. asiakkaille?

Tekoälyn luoman sisällön merkitseminen

Lähde: Adobe Stock

Helsingin kaupungin tekoälyrekisteri

Tekoälyrekisteri on ikkuna Helsingin kaupungin käytössä oleviin tekoälyjärjestelmiin. Rekisterin kautta pääset tutustumaan kaupungin tekoälyjärjestelmien yleisiin kuvauksiin, tai tutkimaan oman mielenkiintosi mukaan niiden tarkempia tietoja. Voit myös antaa palautetta, ja osallistua siten rakentamaan Helsinkiin ihmiskeskeistä tekoälyä.

Lähde:

<https://ai.hel.fi/>

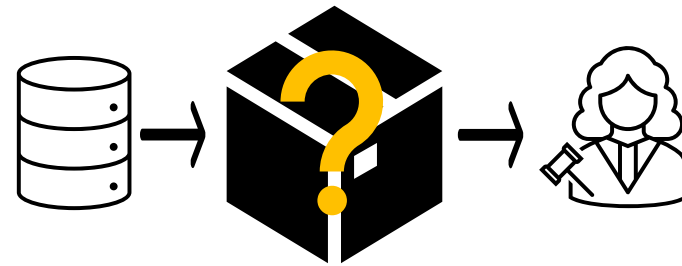
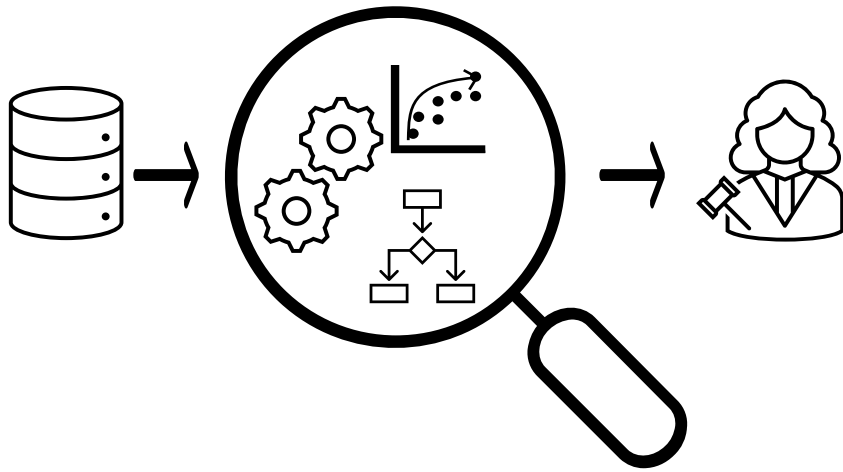
Kulttuuri ja vapaa-aika

Oodin sisältösuosittelija...

Obotti on keskustakirjasto Oodin kirjasuosittelija-chatbot. Palvelu suosittelee kirjoja Oodissa paikalla

Tekoälymallien kaksi arkkityyppiä

- ▼ Tulkittavat mallit
- ▼ Mustan laatikon mallit

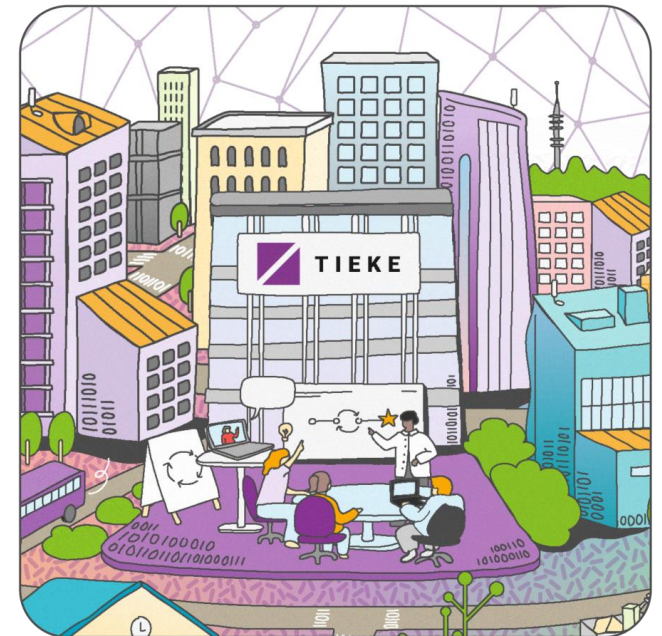

Tukeeko ”konepellin avaaminen” läpinäkyvyyttä?

Eettinen tekoäly:

7. Miten varmistaa riittävä huolellisuus ja osaaminen tekoälyn käytössä?

Tekoälyn hallusinoinnin riski vaatii huolellisuutta

” A New York lawyer is facing a court hearing of his own after his firm used AI tool ChatGPT for legal research.

ChatGPT: US lawyer admits using AI for case research

2 days ago

REUTERS

ChatGPT can answer questions using natural, human-like language and mimic other writing styles

Lähde: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65735769>

Keitä tekoälyn vastuullisuus koskettaa?

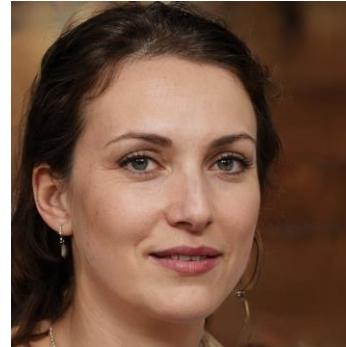
Johto, työntekijät

Vapaaehtoistoiminnan
koordinaattori

Tietosuoja-
vastaava

Toimintaan
osallistuva

Järjestelmien
hankinta

Vapaaehtois-
ohjaaja

Mikään toimenkuva ei
yksin takaa
vastuullisuutta.

Miten keskustella asiasta
yhteisellä kielellä?

EU:n tekoälyasetus – AI Act

PUHEENVUORO 3 min   KUUNTELE

Tekoälyasetus tulee – onko lukutaito kunnossa?

Euroopan unionin tekoälyasetus varmistaa, että voimme luottaa tekoälyn toimivan turvallisesti, yksilöiden oikeuksia kunnioittaen. Asetuksen mukaan organisaatioiden tulee huolehtia 2.2.2025 alkaen, että henkilöstö saa koulutusta tekoälyn hyödyistä ja riskeistä.

KIRJOITTAJAT

Tarmo Toikkanen
Johtava asiantuntija,
Ohjelmat

Meeri Toivanen
Asiantuntija, Ohjelmat

JULKAISTU
03.02.2025

Lähde: <https://www.sitra.fi/blogit/tekoalyasetus-tulee/>

EU:n tekoälyasetus (AI Act) - Vaatimus tekoälylukutaidon varmistamisesta

Article 4: AI literacy

Date of entry into force: 2 February 2025
According to: Article 113(a)
Inherited from: Chapter I

See here for a full implementation timeline.

SUMMARY +

Providers and deployers of AI systems shall take measures to ensure, to their best extent, a sufficient level of AI literacy of their staff and other persons dealing with the operation and use of AI systems on their behalf, taking into account their technical knowledge, experience, education and training and the context the AI systems are to be used in, and considering the persons or groups of persons on whom the AI systems are to be used.

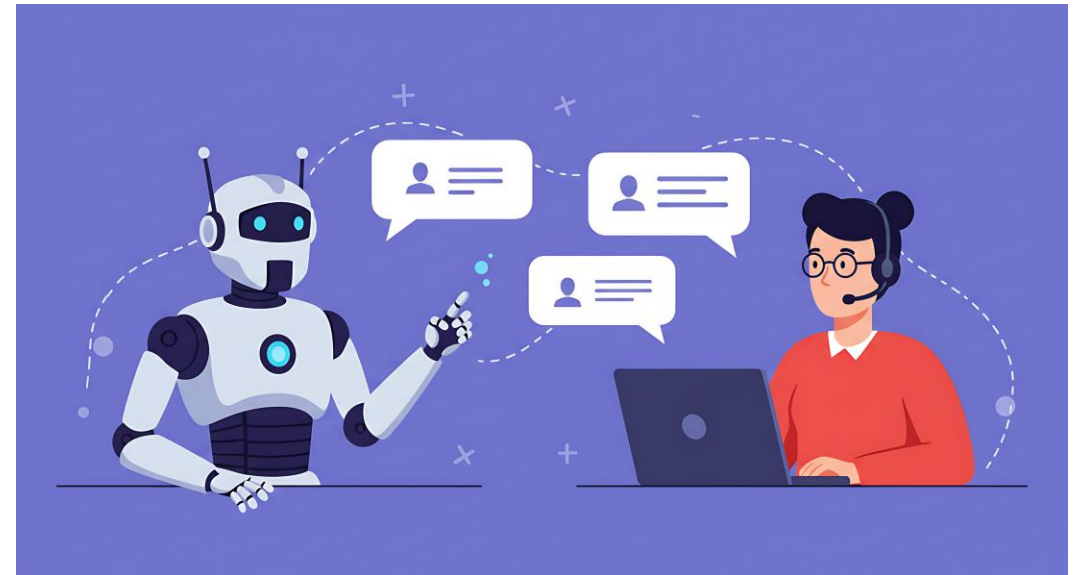
← PREVIOUS

NEXT →

Lähde: <https://artificialintelligenceact.eu/article/4/>

Miten edetä ja lisätä osaamista yhdistyksessä?

- ✔ Kokeiluhenki, mutta turvallisesti.
 - ✔ Heti alussa tulee määritellä, mitä ei saa tehdä – esimerkiksi jakaa henkilötietoja tekoälylle.
 - ✔ Tutustuminen EU:n tekoälysäädöksen päävaatimuksiin.
- ✔ Hyödyllisten käyttötapauksen määrittely: miten haluamme jatkossa käyttää tekoälyä?
- ✔ Mitkä promptit ovat toimivia?
- ✔ Säännölliset keskustelutuokiot – mikä on ollut hyödyllistä, mikä haastavaa, mikä yllättävää?
- ✔ Eettisten ohjeiden tekeminen.

Miten lähteä tekoälyn käytössä liikkeelle?

- ▶ **Tavoitteiden määrittely:** Mitä hyötyjä on tunnistettavissa? Mitä ongelmia halutaan ratkaista?
- ▶ **Työkalujen ja teknologioiden valinta:** Mitkä työkalut palvelevat tavoitteitamme, mitä meillä on jo saatavilla? Tarvitsemmeko maksullisia organisaatioversioita?
- ▶ **Tietojen hallinta:** Varsinkin, jos tekoälyn halutaan hyödyntävän järjestön omaa dataa: Mitä tietoa on saatavilla, miten se on organisoitu, onko se laadukasta?
- ▶ **Eettiset näkökohdat:** Huomion kiinnittäminen mm. tietosuojaan, toiminnan läpinäkyvyyteen, tuotosten luotettavuuteen, mahdollisiin vinoumiin.
- ▶ **Kokeilut ja pilotit:** Pilotit ennen laajempaa käyttöönottoa auttavat tunnistamaan mahdollisuuksia ja rajoitteita.
- ▶ **Osaamisen kehittäminen:** Tekoälyn hyödyntäminen edellyttää uutta osaamista ja ajattelutapaa. Osaamista voi kehittää ja jakaa monella tavalla.
- ▶ **Yhteistyö ja verkostoituminen:** Kaikkea ei tarvitse eikä kannata välttämättä tehdä itse. Yhteistyö ja kokemusten jakaminen muiden organisaatioiden ja asiantuntijoiden kanssa usein helpottaa ja tuo uusia näkökulmia.

Seuraavat askeleet

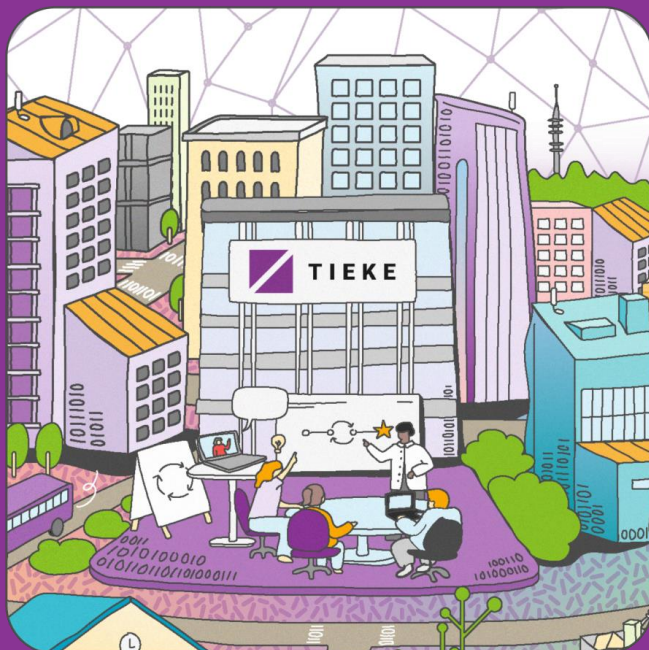
- Webinaarit klo 9.00–10.30
 - Tietosuojasta huolehtiminen sekä uuden digiregulaation tuomat mahdollisuudet ja velvoitteet: 10.4.
 - Kestävä digitalisaatio: 29.4.
 - Eettinen palvelumuotoilu: 20.5
- TIEKEN tapahtumakalenteri:
tieke.fi/tapahtumat/
- Postituslista:
[tapahtumat.tieke.fi/eettinenjarjestodigi](https://tieke.fi/eettinenjarjestodigi)

<https://alldigitalweeks.eu/>

<https://tieke.fi/eettinenjarjestodigi>

Suunnataan yhdessä kohti uudistuvaa ja ihmisläheistä yhteiskuntaa!

Kiitos!

Hanna Vuohelainen
hanna.vuohelainen@tieke.fi
050 587 4284

Mikko Eloholma
mikko.eloholma@tieke.fi
044 491 8296